

Учимесь, читайтесь, И гулкому научайтесь, И скота не цурайтесь. /Т. Шевченко/

№ 27-29
(1043-1045)
Липень-
серпень
2021 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАРМОДОКУМЕНТАЦІЯ

3
MAYA

30 років Незалежності України!

«Ти у мене єдина»

Від усієї душі вітаю вас зі знаменною датою – 30-річчям Незалежності України. Ця дата втілює давнє прагнення нашого народу до свободи й самовизначення.

Український народ завжди прагнув і прагне, щоб у його домівках панували щастя і добро, у суспільстві – згуртованість, на рідній землі – мир.

Упевнений у безхмарному майбутньому України. Цей день обов'язково настане і тим швидше, чим більше й наполегливіше ми працюватимемо сьогодні на благо свого міста, регіону, держави.

Нехай свято Незалежності духмяним серпневим запахом українського хліба принесе у ваш дім щастя та добро, порозуміння та згуртованість, мир і любов. Нехай потужне джерело вашого таланту і натхнення, незламного оптимізму та творча будівнича енергія будуть прикладом служіння Україні, примножують славу, наповнюють криницю її добробуту процвітанням і благополуччям.

Від усієї душі зичу вам і вашим родинам міцного здоров'я, щастя та затишку у ваших родах.

ЗІ СВЯТОМ ВАС!

Віктор СИЧЕНКО, ректор Дніпровської академії неперервної освіти, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України

Щасливі ті, кому зараз – 30, ро-
весники Незалежності! Щасливі і
ті, хто пам'ятає День – 24 серпня
1991 року і все, що цьому передув-
вало. Щаслива і я тим, що працю-
вала в обласній педагогічній газеті
«Джерело», яка, впевнена, допома-
гала становленню нової держави

Газета висвітлювала історичну правду на шляху до Незалежності через документи, спогади, фото, краєзнавчі розвідки, уривки з публіцистичних і художніх творів, сценарії, фрагменти уроків, роздуми учнівської та студентської молоді. Виходили тематичні сторінки, розвороти газети, спецвипуски про трагічні, героїчні та замовчувані раніше імена і події. Розповідали про досягнення країни, області, освітянської галузі, про видатних українців, зокрема освітян.

Символічно, що в кімнаті інститутського гуртожитку, в якій розмістилась редакція, перед цим працював методичний центр національно-культурного відродження Один із співробітників центру, Віталій Старченко – викладач Дніпровського національного університету, поет, художник, мистецтвознавець, лауреат премії Павла Тичини – став нашим першим літературним редактором.

Олесь Завгородній – літредактор газети «Джерело», поет, лексикограф, перекладач з естонської, фінської, литовської, шведської, французької

*I виведу лише три слова:
МАТИ,
БАТЬКІВЩИНА,
УКРАЇНА*

Олесь ЗАВГОРОДНІЙ

російської, польської, іспанської мов, член НСПУ, лауреат літературних премій України та Естонії. Дисидент, активіст Народного Руху України з перших днів його існування. Учасник як першого Всеукраїнського ланцюжка єдності, так і всіх наступних років. Один із організаторів маніфестацій у Дніпропетровську. Це саме його дружина (проводний редактор у видавництві «Січ», чимало історичних праць уперше побачили світ у її перекладах) пошила перші в місті національні прапори, зокрема прапор, який первім був піднятий у Дніпрі біля театру ім. Т. Шевченка в липні 1991 року (про що свідчить меморіальна дошка на будинку навпроти театру).

дошка на будинку навпроти театру). До редакції часто заходили і співпрацювали з «Джерелом» непересічні особистості (більшість з них згадується в цьому спецвипуску) або рідні і близькі тих, кого вже не було з нами: онук першого міністра освіти

Тема Незалежності України грунтовно й цікаво розкривається в матеріалах ректора Дніпровської академії неперервної освіти, доктора наук з державного управління, професора, заслуженого працівника освіти України Віктора Сиченка, який довгий час очолював обласний осередок Народного Руху України.

Саме після проголошення Незалежності українська мова стала офіційною мовою держави. Вона поповнилася новими словами та навіть новою літерою, яку «не знав» комп’ютер. Газета інформувала про конкурси з української мови та розміщувала матеріали переможців. Порушувались проблеми засмічення рідної мови іноземними словами. Збагачувався лексикон наших читачів, відкривалися лексичні, граматичні, орфографічні й інші багатства нашої мови. Матеріали надавали викладачі вишів, шкіл, дошкільних і позашкільних закладів, відомі мовознавці, письменники. Започатковані рубрики вели викладачі ДОППО Лідія Піскорська, Антоніна Сергієнко, Жанна Крижановська – донька відомого правозахисника Миколи Береславського, а нині цю естафету перейняли фахівці Академії.

Під час процесу декомунізації газета «Джерело» першою почала

УКРАЇНА – СУВЕРЕННА, НЕЗАЛЕЖНА, ДЕМОКРАТИЧНА, СОЦІАЛЬНА, ПРАВОВА ЄВРОПЕЙСЬКА ДЕРЖАВА

Витоки Української державності беруть початок ще за часів першої держави слов'янських племен – Київської Русі. Важливу роль у її історичному становленні відіграли видатні київські князі Володимир Великий і Ярослав Мудрий, за часів їх князювання відбувся розквіт державності та визнання її значення для розвитку Європи. За правління Ярослава Мудрого була збудована Софія Київська (1037), відбулась перша кодифікація юридичних норм, були укладені династичні союзи з низкою європейських держав. У ці часи було багато зроблено для розвитку державного і політичного ладу та з'явилися перші законотворчі акти Київської держави – «Руська правда» та інші, які цілісно вибудовували і формували нормативно-правовий простір східноєвропейської середньовічної країни. Ярослав надавав різноманітну і значну підтримку церкві і за її активної участі зміцнював ідеологічну основу суспільства. Він дбав про економічний розвиток територій, поширення християнської релігії, розповсюдження візантійської освіти, культури, опікувався будівництвом храмів у Києві та інших містах.

Незважаючи на наступні важкі часи в історії нашої держави, період міжусобиць і боротьби з татаро-монгольською навалою, наш народ дбав про збереження культури, мови, традицій та розвиток рідного краю. За часів вільного козацтва була відновлена держава – Гетьманщина, з'явила перша в Європі Конституція Пилипа Орлика. Завдяки військовому і дипломатичному таланту Богдана Хмельницького козаки змогли створити державу республіканського типу. Особливе місце в історичній минувщині українського народу посідає Національно-визвольна війна під проводом гетьмана Богдана Хмельницького (1648-1654 рр.), яка визначила прагнення всього суспільства і актуальну потребу у розбудові власної незалежної держави. Наступні

24 серпня 2021 року Україна святкує 30-у річницю Незалежності і розбудови сувереної й демократичної країни. Новий рівень історичного розвитку нашої держави бере свій початок з 24 серпня 1991 року. Саме в цей день позачергова сесія Верховної Ради Української РСР прийняла Акт проголошення Незалежності України. Окреслене доленосне рішення українського парламенту визначило стратегію подальшого розвитку країни, яке було вистраждано багатьма поколіннями українського народу. Але про всі стратегічні події в новітній історії нашої держави – по черзі. Насамперед, ми хотіли б зупинитися на окремих етапах історичного, політичного, соціального та економічного розвитку нашої країни.

століття ознаменувалися новими хвилями боротьби українців за соціальну справедливість, свої права та свободи, мову, православ'я і соборність держави.

Історія будь-якого народу містить періоди, які є вирішальними і доленосними для його майбутнього. Такими визначальними етапами в історії України у ХХ столітті були: перші спроби практичного державотворення у період української національної революції 1917-1921 рр., період сталінських політичних репресій і переслідування, національно-патріотичний і дисидентський рух у міжвоєнний період, зростання політичної і національної свідомості 80-х років, переломні події

1990-1991 років, пов'язані з виходом України зі складу СРСР. Саме низка цих ключових етапів і призвела до становлення України як незалежної, демократичної і суверенної європейської держави.

Кінець 80-х – початок 90-х років ХХ століття був визначений наступними стратегічними тенденціями: суспільна ситуація підтверджувала неспроможність комуністичної системи і знаменувалася розпадом радянської моделі держави та процесами становлення незалежних і суверенних республік. Незважаючи на те, що 16 липня 1990 року Верховна Рада прийняла Декларацію про державний суверенітет України, країна продовжувала залишатись у складі

Радянського Союзу, хоча з цього часу діяла самостійніше, сміливіше, менше озираючись на партійні і радянські інститути влади в Москві.

Декларація про державний суверенітет України приймалась у період розпаду СРСР. Міжнаціональна напруга в азійських і кавказьких республіках подекуди виплеснулася у криваві міжетнічні сутички. 11 березня 1990 року Литва проголосила свою незалежність від СРСР, Латвія і Естонія активно готували відновлення незалежності. На вулицях українських міст Українська Міжпартийна Асамблея вже вела реєстрацію громадян Української Народної Республіки.

Таким чином, 16 липня 1990 року, перебуваючи під

тиском суспільних настроїв, Верховна Рада Української РСР прийняла Декларацію про державний суверенітет України – документ про проголошення державного суверенітету України. В Декларації було зазначено: зважаючи на волю українського народу та його одвічне прагнення до Незалежності, підтверджуємо історичну вагомість прийняття Декларації про державний суверенітет України.

Під час проведення Всеукраїнського референдуму, що відбувся 17 березня 1991 року за сприяння Уряду Української РСР, в Україні за на поляганням Народного Руху України було проведено республіканське консультивне опитування: «чи згодні ви, щоб Україна була у складі Союзу Суверенних Республік на підставі Декларації про суверенітет України». Видатний український державний діяч В'ячеслав Чорновіл наголошував: «Настав час вибору: або єдність і перемога та шлях до світла, або поразка, ганьба і знову довга дорога до волі». За результатами референдуму народ відповів: «Так» – понад 80 % осіб. За змістом питання не тільки не збігaloся з питанням союзного референдуму, а й навіть заперечувало його. З тексту українського питання стало питання про союзну державу – Союз Суверенних Республік. І головне – Декларація про суверенітет України була визначена як правовий акт, що мав перевагу перед законодавством нової союзної держави.

Упродовж липня 1990 року – серпня 1991 року Верховна Рада УРСР ухвалила низку законів і постанов з важливих проблем становлення нової економічної політики та державотворчого життя в республіці. Серед них є ключові закони у сфері державотворення і економіки – «Про економічну самостійність України» (серпень 1990), «Про заснування посади Президента Української РСР і внесення змін і доповнень до Конституції (основного Закону) Української РСР», *Далі – на стор. 3*

24 серпня – День Незалежності України. Патріотичне виховання

Закінчення.

Початок на стор. 2

«Про вибори Президента Української РСР», «Про Президента Української РСР» (липень 1991) та інші.

Подальші історичні події окреслилися у протистоянні демократичного суспільства і реваншистських сил, які вилилися в спробі державного перевороту (ГКЧП-НКНС, 19-24 серпня 1991 р.) та спробі згорнути демократичні процеси і парад суверенитетів в союзних республіках. У такій складній, бурений ситуації позачергова сесія Верховної Ради України, яка проходила 24 серпня 1991 року, розглянула надзвичайно важливе для долі українського народу питання – Акт проголошення Незалежності України. В ньому підкреслювалося, що «продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні, виходячи з права на самовизначення, передбаченого

Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами, реалізуючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто проголосує Незалежність України та створення самостійної української держави – УКРАЇНИ. Територія України є неподільною і недоторканною. Віднині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України».

Акт проголослення Незалежності України – це документ великої історичної ваги, який, відновивши історичну справедливість, став закономірним наслідком процесу розвитку українського народу. Таким чином, ситуація, що склалася в Україні після розпаду Радянського Союзу і проголослення Незалежності України, поставила перед українським народом нові завдання, першочерговими серед яких були: будівництво власної суверенної держави; ліквідація тоталітарних політичних структур і будівництво правової демократичної держави; трансформація централізованої державної економіки в багатоукладну, ринкову, орієнтовану на соціальні потреби людей; національне відродження й оздоровлення міжнаціональних відносин в Україні; установлення зв'язків із далекими та близькими державами-сусідами на

основі рівноправ'я й суверенності.

Доленосні події 1991 р. кардинально змінили історичну долю українського народу й після кількох століть підневільного, бездержавного існування вивели його на шлях самостійного розвитку, побудови національної держави.

Тепер можна впевнено сказати, що ідея незалежності України ввійшла у свідомість нашого народу, адже Всеукраїнський референдум (1 грудня 1991 року) підтвердив 90 % результативною єдністю українців на підтримку Незалежності України.

Необхідно додати, що знаковою віхою в історії України стала дата – 28 червня 1996 року, коли було прийнято Конституцію України, перша стаття якої свідчить, що «Україна – суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава».

Ключовим завданням перших років творення нової держави стало формування трьох основних глок влади – законодавчої, виконавчої та судової. Разом із тим необхідно було створювати українську армію та інші силові структури, управлінську вертикаль в центрі та на місцях, налагодити ефективну взаємодію місцевої та центральної влади, здійснити регулювання питань економічних та інших сфер діяльності.

Це були часи, коли розміреність плину суспільного життя поступається місцем виплескові суспільної активності, коли життя виходить з берегів традиційних норм та уявлень, а усталені стереотипи суспільної свідомості й моралі втрачають свою незаперечність, поступаються місцем якісно новим уявленням і нормам. Природно, з часом вироді вщухає, повертається ритм і врівноваженість суспільного життя. Проте, такі виплески не минають безслідно. Їхнім наслідком стає зміна історичних епох – одна, що віджила своє, поступається місцем іншій – стратегічно новій за змістом і духом. Підтвердженням співпричетності та вболівання кожного громадянина України до справ у державі є революційні події – Помаранчева революція (2004 р.) та Революція гідності (2013-2014 рр.), які підтвердили прагнення народу до

свободи, справедливості, гідного життя в демократичній, правовій і соціальній державі.

Ми є свідками могутнього історичного процесу відродження національної самосвідомості народів Центральної і Східної Європи, їх нестримного прямування до державної суверенності, прагнення народів йти шляхом прогресу, сталого розвитку, увійти до складу лідерів світового цивілізованого співтовариства. Переломним став 2015 рік, який започаткував адміністративно-територіальну реформу в Україні через демократизацію, децентралізацію публічної влади й соціальних інституцій між центром і регіонами. Україна вже четвертий рік поспіль перебуває в процесі реформи місцевого самоврядування. Процес децентралізації в Україні не є унікальним, він є процесом, який підтримується провідними міжнародними фінансовими організаціями та ставить за мету підвищити ефективність регіональної політики як фактора соціально-економічного розвитку на місцевому рівні та підвищення демократизації місцевих громад. Децентралізація – це процес передачі повноважень і ресурсів для їхньої реалізації від центральної влади до місцевих органів управління та надання соціально важливих послуг для громадян.

Слід визнати, що реформа в Україні спричинила низку позитивних результатів, зокрема зростання фінансової спроможності територіальних громад, проте до завершення реформування важко говорити про її успішність загалом. Для глибокої демократизації політичного режиму в Україні децентралізація повинна реалізовуватись паралельно з такими кроками, як реформування виборчої, судової систем, створення ефективної антикорупційної інфраструктури тощо. За відсутності таких трансформацій інституційна неспроможність публічної влади обмежить як результати децентралізації, так і її вплив на демократизацію в житті.

Ключовою сферою незалежності України є освіта. Протягом періоду Незалежності відбулися важливі, іноді докорінні зміни у науково-освітній сфері. Успадкувавши

від радянського ладу потужну освітню систему, українське суспільство спробувало відійти від стереотипів, догм, штампів радянської науки і освіти. Однак паралельно відбувалося неухильне падіння якості освіти, старіння кваліфікованих наукових і викладацьких кадрів, стагнація у сфері педагогічних інновацій, занепад матеріально-технічної бази освіти і науки, хронічне недофінансування цих сфер. Значною мірою проблеми освіти і науки породжені або браком системної стратегії щодо їх розвитку, або неспроможністю держави такі стратегії реалізовувати. У порівнянні з так званим «матеріальним виробництвом» освіта і наука, на жаль, й досі вважаються другорядними. Але основою українського суспільства є людина та її право на освіту, на її високу і ефективну якість та сучасний зміст.

Тож, починаючи з 2017 року, розпочато нову реформу освітньої сфери держави, яка охопила різні рівні управління на місцевому та регіональному рівні, заклади освіти та суспільство. Прийнято нові закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепцію «Нова українська школа», розпочато реформування вищої, професійної та післядипломної освіти. Основою сучасної освітньої реформи є перегляд змісту і підвищення якості освіти для задоволення освітніх потреб людини, профільна освіта, 12-річна школа, автономія закладу, розширення академічної свободи, ЗНО, формувальне оцінювання, мова освітнього процесу, модернізація освітнього середовища, які спрямовано на формування сучасного освітнього середовища і особистості – громадсько активної, з високими цінністями основами та актуальними компетентностями та професійними якостями для ефективної самореалізації в житті.

Протягом 30 років держава Україна досягла значних успіхів у реформуванні публічного, соціального, економічного та оборонного секторів, відновленні боєздатності української армії, збереженні виробничого потенціалу та конкурентоспроможності деяких галузей економіки (аерокосмічна галузь, машинобудування,

сектор IT-технологій). Важливими досягненнями є підписання Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом і зростання рівня національної свідомості громадян, патріотизму та формування політичної української нації, яка спроможна захищати державність і суверенітет України. На жаль, пресинг уламків імперських структур, інші історичні зовнішні обставини призводять до того, що імперські сили розв'язують криваві збройні конфлікти і, зокрема, на території України.

Ми пишаємося подвигом і звитягою наших захисників, ЗСУ, які на Сході боронять територію України, бережемо пам'ять про полеглих воїнів.

Уже 30 років існує на карті світу нова демократична і суверенна держава – Україна, яку визнала переважна більшість держав світу. Історичний досвід, сучасні політичні, економічні, соціальні й культурні реалії, приклади цивілізованих країн світу переконують, що тільки така суспільна структура, як незалежна, самостійна, демократична держава може забезпечити всьому народу гідне життя, економічне, соціальне і культурне піднесення, сприяти поступу і прогресу країни, її участі у розвитку цивілізації. Втім, на нашу думку, сам процес уже зупинити неможливо. Колесо історії не повернути назад. Україна, пройшовши через історичні випробування, стала нарешті Незалежною, самостійною і демократичною державою. Україна виборола можливість йти еволюційним шляхом, історично і природно трансформуватися у світове цивілізоване співтовариство високорозвинених країн світу.

Таким чином, сучасна Україна підтверджує конкретними справами правильність вибору нашого народу – шляху незалежності, демократизації, суверенності, соціального і правового розвитку, поваги і дотримання прав людини і громадянина, європейської інтеграції та прогресу.

Від діяльності кожної людини залежить доля і перспективи нашої спільноти держави – України.

Віктор СИЧЕНКО,
ректор Дніпровської
академії неперервної
освіти, професор
Матеріал з архіву «Джерела»

30 років Незалежності України

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ – 2021...

День Незалежності... Слава тобі, рідна моя Україно! День Незалежності... Свято сьогодні прекрасне! Тобі виповнилося, моя незалежна Батьківщина, тільки 30 років.. У людському вимірі життя – це розквіт юності, пломінкі мрій та надії. Це – ювілей внутрішньої сили і повноти любові.

Але яка ти юна, незалежна моя Україно, порівняно з тисячолітньою історією, багатостражданальною, сповненою мужності і відваги українського народу. Ти віками боролася за свою свободу. Винесла навали турків, татар, печенігів, половців, перенесла з болем у своєму святому серці геноцид імперського панування, скількох своїх славетних, геніальних дочок і синів ти похоронила у смертельному бою за правду, за свою Незалежність. Віками український народ мріяв про свою державу, переніс приниження духовні, заборони говорити і писати рідною мовою, винищеність прогресивних думок справжніх патріотів. За свою сьогоднішню Незалежність ти, Україно, заплатила дорогу ціну

історії. Але всі героїчні зусилля стати вільними не були марними!

Нарешті, у 1991 році ти здобула Незалежність, моя Батьківщина! І полегшено зітхнули твої, просяклі потом і кровлю, поля, лани, луги, річки й озера. І поєдналися родюча земля і чисте небо у жовто-блакитному Прапорі нової вистражданої держави, і ожив Герб України, який віддзеркалює давньоукраїнську волю і прагнення. Ми – орії, хлібороби, сильні і мужні діти твої, Земле! Так нехай же молитва наша за тебе сягає небес і земних надр! Будь сильною вірою, чистою помислами, славною справами своїми, бо ти, Україно, варта цього. Ти заслужила свою свободу, свою Незалежність!

Борись тепер за кожен чистий подих вітру і людської душі, борись за ті ідеали, які вимріяла віками. Без боротьби немає руху. Нам сьогодні рано ще складати крила.

30-ліття – це початок твого молодечного злету, Україно, це і своєрідний

підсумок нашої ювілейної свободи. Варто замислитися нам, дітям твоїм, над твоєю, а значить, і своєю, долею. Ми повинні довести історії, сміливо дивлячись часу у вічі, що ми зараз такі ж сильні і вольові, сповнені любові до Батьківщини, якими були наші пращури. Будьмо ж гідними непогасного подвигу борців за Незалежність України! Нехай сильною духом буде молодь наша, наше майбутнє. Бо доля Вітчизни – це відображення наших, – кожного з нас, – прагнень, думок помислів, дій, мрій та надій.

Нехай же чистота народу, сильного і воїстину святого, переможе всі труднощі на шляху змужніння та становлення незалежної української держави. Ми – одні з найкращих на Земній кулі! Вірмо ж у прекрасне благополуччя держави, шануймося у герці свого українського серця і тоді ніхто і ніколи не посягне на нашу свободу, не посміє навіть поставити під сумнів нашу квітучу долю. Ніхто і ніколи не перемагав і не переможе тебе,

свободолюбивий український народе, тебе, матінку наша рідна, Україно!

Нехай тримати вороги наші, які недавно намагалися бути друзями і братами, а сьогодні підняли на Тебе, рідна моя, свій кривавий меч! Нехай тримати, бо Україна була, є і буде єдиною! Ми переможемо! Правда за нами! За твою святу Незалежність встали діти твої, Батьківщино! Вони серцями своїми, дорогоцінними життями захищають матінку свою! Ми схиляємося перед героями! Слава Україні! Героям слава! Вічним цінностям твоїм, Україно, слава! А це, насамперед – український геройчний, мужній і мудрий народ!

Прийми низький уклін, Матінко багатостражданна, від дітей своїх у цей ювілейний день Незалежності і квітни, мужній, осяяв славою свою кожного з нас, дивуй успіхами своїми інші держави! Не словом, а ділом велич свою, Україно, бо ти – ВІЧНА!

Олеся ОМЕЛЬЧЕНКО, член НСПУ

Ти у мене єдина

культури та інформаційної політики України презентує айдентику до святкування 30-ї річниці Незалежності України

Цього року в Україні особливо відзначатимуть 30-річчя Незалежності України. За координації Міністерства культури та інформаційної політики України підготовлена концепція єдиної візуальної символіки свята. В її основі покладена ідея бачення Незалежності як мрії, досягнення якої прагнули багато поколінь українців.

Графічна візуалізація комплексу образів реалізована у вигляді калейдоскопічних квіткових

«Ой, не зоря в небі запала, То на землі квітка розквітала»

Мініс-
терство

орнаментів, які формуються із зображенів, фотографій, символів, та стають основою динамічної айдентики, що розквітає, як сама країна. Айдентика розроблена креативною агенцією «Провід».

«Ти у мене єдина» – основний лейтмотив проекту. Це слоган, який є певним універсальним зверненням до країни, квітки, Незалежності, нації.

Квітка – образ, що розкриває ідею держави. Вона росте та квіте, поєднуючи у собі розмаїття символів. Квітка є одним з найдавніших символів в орнаментально-знаковій культурі України. Її походження прослідовується ще з епохи енеоліту, а різні інтерпретації цього зображення зустрічаються в місцевих орнаментах по всій Україні. Квітка є центральним

елементом
Петриків-
ського розпису. Це і є зрозумілим та універсальним символом для всіх, що об'єднує країну.

Крім того, кожна область України матиме свою унікальну квітку-логотип з графічними елементами та кольоровою гамою прапорів цього регіону, а також квіти – символи сфер діяльності, як то: медицина, будівництво, наука, цифрові технології, виробництво. Додатково передбачена спрощена форма логотипу для використання на маленьких форматах, а також для друкованих або вишитих логотипах.

Міністерство культури та інформаційної політики України

має стати осередком національно-патріотичного виховання, збереження і популяризації пам'яті та формування дослідницьких навичок у збереженні відомостей про кожного учасника війни з рідного села чи міста Дніпропетровщини. Для цього Дніпровською академією неперервної освіти спільно з департаментом освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації заплановано ряд науково-дослідницьких конкурсів для школярів Дніпропетровщини серед яких: «Об'єднаймося ж, брати мої!», «За нашу і вашу свободу» тощо. Тож, шановні друзі, долучайтесь до суспільних процесів увічнення пам'яті про героїв, які навчалися в нашій школі, жили або живуть поруч із нами. Адже всі мають знати своїх героїв, які відстоюють свободу і Незалежність України.

Український інститут національної пам'яті розробив тематичні методичні та інформаційні матеріали від 14.07.2021 р. № 1745/2.3-06-21 з нагоди цієї жалобної дати, які розміщені на сайті Дніпровської академії неперервної освіти. Пропонуємо використовувати їх в освітньому просторі загальноосвітнього закладу.

Іван БЕЗЕНА (за матеріалами
Українського інституту національної пам'яті та Дніпровської
академії неперервної освіти)

День пам'яті загиблих захисників України

символом Дня пам'яті стало зображення квітучого соняшника, який буде вічно нагадувати нам про ці сумні серпневі фронтові події 2014 року.

Кабінет Міністрів України розпорядженням від 9 червня 2021 р. № 614-р затвердив план заходів з відзначення у 2021 році Дня пам'яті захисників України. Цим планом передбачено проведення національно-патріотичних заходів у закладах освіти та культури, в місцях дислокації військових частин, вищих військових навчальних закладах, установах та організаціях, до яких мають залучатися особовий склад та/або штатні працівники Збройних Сил України, ветерани війни – учасники антитерористичної операції, заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій і Луганській областях, осіб, які чинили опір незаконній окупації Автономної Республіки Крим і Севастополя.

Смертельний для наших захисників «зелений коридор» пролягав через українські поля, засіяні соняшниками. Саме тут сотні хоробрих українців поклали своє життя на віттар боротьби з ворогом та свободи української землі. Відповідно особливим

років
Незалежності
України

Логотип Дніпропетровської області

СВІТЛО В КІНЦІ ПУСТЕЛІ

Для єврейського народу, якого Мойсей вивів із єгипетського рабства, пустеля закінчилась через сорок років мученицьких і героїчних блукань. Ми ж блукаємо уже тридцять років, і наші блукання теж обов'язково закінчаться – попри всі диявольські перешкоди збоку Москви, бо наш Мойсей – наша Вічна Мова.

Але московська брехня страшніша за московську зброю. Вона особливо небезпечна, коли валуєви, сталіни, путіни натягають на себе професорські мантії й менторським тоном повчають, що «нет, не било і не може бити» України, українців, а отже і їхньої мови.

Вражає те, що із самого початку Незалежності і до сьогодні зі скаженою лютією російськими нацистами відкрито нападають на саму істину нашого походження – істину від Бога.

Переглядаючи архів періодики початку державної Незалежності, я натрапив на 1 число за 1992 р. газети «Жorna» Січеславського Народного Руху України зі своєю статтею. На жаль, її зміст актуальний досі, тому наважуюсь запропонувати уривок її читачеві «Джерела».

«Хохли – не нація!» Цю «класичну» для московського імперії фразу я вичитав на стіні наріжного будинку вулиці Артема та Комсомольської у Дніпропетровську (нині – вул. Січових Стрільців і Старокозацька у Дніпрі). Гадаю, що людина, яка з великороджавницьким розмахом наквацяла це трьохсотрічної давності гасло російського шовінізму, абсолютно перевончана у його істинності.

Одразу зауважу – перечити зайве, бо нація таки – у країні. Що ж стосується «хохлів», то й справді, чи може бути нацією населення, яке користується мовою іншого народу, яке мислити себе лише в якості примітивного придатку до народу метрополії?

Біда «малоросійства», «хохляцтва» упала на наші голови не вчора і не раптово: вже Тарас Григорович Шевченко, який до нестягами любив Україну та її народ, дав гнівне визначення малоросійському манкуртизму:

Раби, підніжки, грязь Москви... Овва, Кобзар мав рацію – у грязь перемісила Москва національну свідомість тих українців, які й досі не підозрюють, що коріння їхніх бід і нестатків проросло на багнистому ґрунті підлегlostі, щедро угноєному ганебною ідеологією російського великороджавництва. Зденационалізованим душам важко збагнути ту істину, що духовна кабала, накинута «третім Римом», і є тими іржа-вими путами, які міцніше за будь-які інші гальмують просування нині формально незалежної України до цивілізованого життя.

Мене зовсім не дивує та обставина, що зліплена із сусілівської демагогії «новая историческая общность» складалася із «хохлов», «бульбашей», «жидов», «чурок», «чурбанов», «айзеров», «зверей» і т. ін. Адже у цьому сутністю імперсько-більшовицького «інтернаціоналізму»: Москва – пуп землі, все інше – «грязь Москви». Пагони «інтернаціонального», на яких всихало все національне, окрім російського, з успіхом

проростали у «детських комбінатах», піонерських кімнатах, міцніли у комсомольських комітетах і, нарешті, виростали в отруйне дерево в казармах «советской армії» – оплоте міра і дружби народів». На всіх рівнях армійської ієрархії захисникам імперії тотально нав'язувалась думка про непотрібність множини мов, про неповноцінність людини, яка не встигла з'яничаритися і стати «нормальним советским человеком» із «нормальним человеческим язиком». Арсенал засобів нівелляції особистості представника неросійської нації в армії був дивовижно розмаїтій: від глупливих анекdotів до фізичних катувань. То ж природно, що найстрашнішим явищем для солдатів були не муштри, навіть не «дедовщина», а «земляцтво» – у них об'єднувалися одні для демонстрації національної відності, інші – для захисту національної гідності.

Показово те, що «земляцтва» українців у совєтській армії практично не було: переважно українці-солдати і гадки не мали захищати своє українство. Вони просто підлаштовувалися під «старшого брата», інколи на все життя забуваючи про своє походження.

Та звичайно ж, тип «хохла-малороса», люди упослідженої, забитої, здатної до принизливої мімікрії заради елементарного виживання виник набагато раніше з'яви «хохла-інтернаціоналіста», який не просто підкорювався долі, але й на базі компартійних догм теоретично обґруntовував відмову від свого походження, від рідної мови, від своєї історії та культури...

...Преважна більшість українців (маю на увазі Східну Україну), понуривши голови, часто-густо приєднуючи до прізвища суфікс «ов» (так безпечніше!), розмінявши мову на «язик», розіп'явши душу на кремлівських звездах приречено йшли до повного етнічного зникнення, віддаючи своїх дітей на вівтар манкуртизму. Але, певно, Господь зглянувся над нещасним народом і дарував йому поки що символічну волю,

сподіваючись на те, що цей народ прийде до тями, збагне своє древнє «Я» і стане щасливим, гордим і багатим у Незалежній державі. Господи, кажуть, що ти не помиляєшся, та все ж...

Та все ж, стає страшно за майбутнє, коли чуєш: «Я – чистокровний хохол, но не разговариваю і не считаю нужным разговаривать на хохляцком языке». Моторошно стає від того, що ці слова належать не люмпен-пролетарію, не божевільному, а викладачеві дитячої художньої школи. Кого ж виховає цей «учитель»? Та з таким «пастором» чим більше блукатимеш біблійною пустелею, тим більше звикатимеш до думки, що дим чужого «отечества» солодший за повітря волі рідної землі. Овва, не варто після цього дивуватися написам «Хохлы – малоросы!», «Хохлы – не нація». Не варто дивуватися, що Служба національної безпеки України спить у голоблях, ніби там і досі служать не громадяни України, а запопадливі до вислуги перед Кремлем «чистокровные хохлы», які у часи «видаючогося человека нашей эпохи» могли, наприклад, легко довідатися, про що я говорив на святкуванні свого дня народження (це було року 1970), і зовсім безпорадні у справі захисту національної гідності народу, іменем якого названа держава – держава, якій вони присягали, яка сподівається на них і яка, врешті, їх утримує.

Поява цих написів не викликала особливого протесту у громадян майбутнього Січеслава. Проте, гадаю, у душах багатьох, хто їх читав, ворухнулося обурення: «за кого нас мають, за які гріхи перед Росією нас ображають? Адже ми не бандерівці, не націоналісти, ба, навіть вимагали, аби місцева телестудія звільнила останкінський канал телебачення...» і, до речі, звільнила... маємо все необхідне, щоб і надалі бути «інтернаціоналістами» – російськомовне телебачення та пресу, монументи, що увінчують російський більшовизм, ходимо вулицями, за назвами яких можна вивчати історію та топоніміку Росії самодержавної та Росії радянської.

Але в тому і полягає «замороженість» українського «Я», що досі у Дніпропетровську національне відродження обмежилося переважно заміною пропорів і табличок на державних установах...

Нині ми замінили і комуністичні назви вулиць, і демонтували пам'ятники Леніну та іншим компартійним тиранам, уже й «Закон про мову» ввели в дію, але, як не дивно, 41 відсоток громадян далі залишаються в стані колоніального очманіння, бо вслід за Путіним повторюють: українці та московіти – один народ... Отож, світло в кінці пустелі побачимо лише тоді, коли цей відсоток наблизиться до 0. Але таки побачимо – адже пустеля не безкінечна!

Віталій СТАРЧЕНКО, письменник

Марафон профтехосвіти Дніпропетровщини до 30-річчя Незалежності України

гігієни, побутові засоби, маскувальні сітки, буржуйки тощо); для воїнів, що знаходяться на лікуванні в лікарнях і госпіталях, організована благодійна акція «Рятівникам Держави – наша крапля крові».

Цікаво, креативно, інтерактивно в області проходить марафон «Заклади П(ПТ)О за 30 років». Інформацію про хід марафону розміщено в соціальних мережах #Україна30_Марафон_ПТО_Дніпропетровщина.

В рамках марафону заклади П(ПТ)О взяли участь у: конкурсі постерів «Ти у мене єдина, моя Україно!»; челенджі «Наши вітання тобі, Україно!»; квестах «Молодь регіону – майбутнє України» та «Я люблю Україну»; флешмобі

«З Днем народження тебе, Україно!»; а також проведено історичну подорож «Україна в обличчях та фактах» і в соціальних мережах презентуються фото «Яскрава Україна – мій погляд», «Історичний екскурс – «Наш заклад за часів Незалежності України».

Зaproшуємо долучатися до марафону святкування 30-річчя Незалежності України профтехосвітня Дніпропетровщини та інших областей.

Віктор ВАСИЛИНЕНКО,
директор Навчально-методичного центру ПТО
у Дніпропетровській області

30 років Незалежності України:

державотворення, демократизація суспільства,

соціально-економічний розвиток, пріоритети та стратегії

Багато поколінь українців мріяли і боролись за Незалежність України, яка стала реальністю та новою столицею в житті українства, саме 24 серпня 1991 р. Сьогодні наші державі ще тільки 30 років, багато зроблено, але не менше роботи – ще попереду. Відзначаючи і вшановуючи своє державне тридцятиріччя, ми радимо у дитячому шкільному просторі провести його цікаво, зважено і привертаючи увагу до знакових подій і, головне, – до постатей знакових наших сучасників, які активно брали участь у розбудові України.

Тож ми рекомендуємо для освітньо-виховних заходів у закладах загальної середньої освіти наступні маленькі й великі епізоди пройденого шляху українським народом, який розбудовує державність, здійснює реформи та розвиває сталий розвиток соціально-економічного потенціалу України, бореться за єдність, цілісність і суверенність демократичної держави.

1. «До» і «після»

24 серпня 1991 р. стала датою для розвитку України, яка розділила історію «до» і «після».

«До» – входження до складу автократичної держави СРСР, яка стрімко розвалювалась, та «після» – період проголошення Незалежності, розбудова державності та національної економіки й соціальної інфраструктури суверенної держави.

24 серпня 1991 р. 346 депутатів на позачерговій сесії Верховної Ради прийняли «Акт проголошення незалежності України». Цей день відкрив нову еру в історії України. Таке рішення було вистраждане багатьма поколіннями українського народу. Кожен народ, який здобував незалежність, проходив довгий шлях з реформами соціально-економічного простору нової держави, інколи з війнами та втратами. Доленосні події 1991 р. кардинально змінили історичну долю українського народу й після кількох століть підневільного, безодержавного існування вивели його на шлях самостійного розвитку, побудови національної держави.

1 грудня 1991 р. на Всеукраїнському референдумі народ, як єдине джерело влади в Україні, підтримав «Акт проголошення незалежності України». Так, до списків для голосування було внесено понад 37 мільйонів осіб, участь в голосуванні взяли понад 31 млн осіб (84,18 %), а 28 млн осіб (90,3 % голосуючих) – підтримали проголошення Незалежності України.

Цього дня пройшли і вибори вищої посадової особи країни – Президента України. Перемогу на виборах здобув Леонід Кравчук (набрав – 61,6 % голосів виборців), який став первістком Президентом України. Друге місце виборів – В'ячеслав Чорновіл, лідер Народного Руху України, який представляв опозиційні сили України.

2. Прапор України

18 вересня 1991 Президія Верховної Ради України постановою «Про

прапор України» надала синьо-жовтому прапору статус офіційної символіки країни. 28 січня 1992 Верховна Рада України прийняла постанову «Про затвердження Державним прапором України Національного прапора».

В Україні свято встановлене згідно з указом Леоніда Кучми «Про День Державного прапора України» від 23 серпня 2004 р. У 2009 році Віктор Ющенко вніс до Указу зміни, заснувавши щорічну офіційну церемонію підняття прапора 23 серпня по всій Україні. Під синьо-жовтим прапором в Україні зустрічають іноземних гостей, військовослужбовці приймають присягу, працюють українські посольства, він вивішується в ООН.

3. Становлення суверенної і демократичної України

Незаперечно, що витоки Незалежності України та розбудови державності беруть початок ще з часів Київської Русі, Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького, перших спроб державотворення в Українській національній революції (1917-1921 рр.), і переломними стали події 1991 року, які пов'язані з виходом України зі складу Радянського Союзу. Саме низка цих ключових періодів і призвела до початку становлення суверенної і демократичної України як незалежної держави.

Важливу роль у цьому відіграли видатні київські князі Володимир Великий і Ярослав Мудрий, за яких і віdbувся розквіт державності. Незважаючи на важкі часи в історії наших земель, наш народ дбав про збереження культури, мови, традицій. Століттями перебуваючи під владою інших держав, за золотих часів козацтва була відновлена автономна держава – Гетьманщина. Завдяки військовому і дипломатичному таланту Богдана Хмельницького, козаки змогли створити державу республіканського типу. XIX століття ознаменувалось новою хвилюю боротьби українського народу за свої права і свободи, соборність своєї держави. До теми соборності наших земель неодноразово зверталися Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко та інші видатні українці.

Українська революція (1917-1921 рр.) була явищем загальноукраїнським. У всіх регіонах розвивався національний рух, створювалися і діяли українські органи влади, політичні партії та громадські інституції, відроджувалася культура. Цікаво, що термін «Українська революція» був уведений в обіг самими учасниками подій. Це визначення є в працях Михайла Грушевського, Володимира Винниченка, Симона Петлюри, Дмитра Дорошенка та інших діячів доби. Радянська історіографія старанно викорінювала цю дефініцію та поширювала свої поняття – «Велика Жовтнева соціалістична революція» та «Громадянська війна». Усе, що не вписувалося в рамки «генеральної лінії партії», подавалося як «контрреволюційне» та «буржуазне».

Проте, тим часом українські історики в діаспорі досліджували Українську революцію 1917-1921 років. Їх роботу продовжили вітчизняні науковці в незалежній Україні. 24 серпня 1991 р. стало відправною датою в історії сучасної України та державотворення.

4. Член Ради Європи

1992 року Верховна Рада України розпочала новий етап у розвитку України, прагнення стати повноправним учасником демократичних процесів у Європі. Парламентська Асамблея Ради Європи (далі – ПАРЄ) надала статус «спеціально запрошеної гостя» українській парламентській делегації, визначила право участі в усіх заходах Ради Європи та розпочато процедуру підготовки висновків з готовності України до вступу до Ради Європи. А 1995 р. Україна вже стала повноправним членом Ради Європи. Окреслене відкрило новий шлях до можливостей України – вступ до Європейського Союзу та НАТО.

Ваучерна приватизація, шахтарські страйки, грошова інфляція, хронічні невиплати заробітних плат, процеси перерозподілу власності на підприємствах, зростання злочинності, нестійкість ціноутворення, протистояння політичних еліт та інші реформаційні процеси капіталізації, які проходили в економічній сфері держави, впливали на стабільність її розвитку й були досить чутливими проблемами для громадян країни.

5. Леонід Кучма

1994 рік, позачергові вибори Президента України і два основних конкуренти – Л.М. Кравчук та Л.Д. Кучма. За результатами перемогу отримав Леонід Макарович Кучма. З ним пов'язано період розвитку України з 1994 по 2004 рік. У 1994 році Україна відмовилася під гарантії безпеки від ядерної зброї, реформи в соціально-економічній сфері держави та вихід із економічної кризи 90-х років.

6. Перша олімпійська медаль

1994 рік. Зимова олімпіада. Першу олімпійську медаль незалежної України взимку 1994 р. виборола фігуристка Оксана Баюл у Норвегії.

Оксана Сергіївна Баюл-Фаріна (нар. 16 листопада 1977, Дніпропетровськ) – українська фігуристка. Перша олімпійська чемпіонка (XVII Олімпійські зимові ігри, Ліллехаммер, Норвегія, 1994) незалежної України. Дворазова срібна призерка чемпіонатів Європи (1993, 1994), чемпіонка світу (1993). Почесна громадянка Дніпра.

7. Конституція і грошова одиниця

1996 рік був ознаменований двома подіями – перша: 28 червня 1996 р., Верховна Рада України затвердила Конституцію незалежної держави.

Основний Закон України було ухвалено на 5-й сесії Верховної Ради України 2-го скликання. Конституція України набрала чинності з дня її прийняття. На згадку про прийняття Конституції в Україні щорічно

святкується державне свято – День Конституції України.

Друга ключова подія року: з 2 вересня 1996 р. – на виконання Конституції України було запроваджено в обіг власну грошову одиницю – гривню. Гривня (symbol – ₴, код – UAH) – офіційна валюта України. Відповідно до Указу Президента України Леоніда Кучми та статей 99 і 102 Конституції України протягом 2-16 вересня 1996 р. в Україні була проведена грошова реформа. В перші дні реформи за встановленим курсом було перераховано в гривні ціни, тарифи, зарплати, пенсії, вклади громадян за курсом 100.000 карбованців за одну гривню без будь-яких обмежень і конфіскацій із вільним їх використанням у гривнях.

8. Політ в космос

У 1997-му році в Україні з'явився перший космонавт – 46 річний полковник Військово-Повітряних сил ЗСУ Леонід Каденюк, уродженець Буковини.

З 19 листопада по 5 грудня 1997 р. Каденюк здійснив 16-денний політ на американському транспортному космічному кораблі «Колумбія» місії STS-87. У космосі українець та його колеги проводили експерименти спільнотою українсько-американського дослідження з трьома видами рослин: ріповою, соєю і мохом. Зокрема, вони вивчали як стан невагомості та впливає на фотосинтетичний апарат рослин, на запліднення та розвиток зародка тощо.

«У космосі найбільше вражає такий чинник космічного польоту, як невагомість. Вражає сам космос і весь Всесвіт. Я був вражений тим, як виглядає Земля з космосу. Це було просто неймовірно. Жодна фотографія космосу не здатна передати тієї краси Всесвіту, яку людина може побачити своїми очима», – описував своє перебування в космосі Каденюк. Саме завдяки Каденюку на орбіті Землі пролунав Державний Гімн України. «Я був першим, хто полетів у космос з українським прапором і виконав завдання українського Уряду. У 1997 році вперше Український Гімн пролунав у відкритому космосі», – казав Л. Каденюк.

Піліно працював Каденюк і на науковій ниві: у 2006 році він близьку захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата технічних наук. Загалом він став автором 5 наукових праць та художньо-публіцистичної книги «Місія – Космос». Не залишив Каденюк і спорт: навіть у свої 67, коли з моменту польоту пройшло багато років, космонавт продовжував займатися спортом і підтримував себе в хорошій фізичній формі. Помер Леонід Каденюк від раптового серцевого нападу.

9. В'ячеслав Чорновіл

Політичні діячі, які стали авторами документів про проголошення Незалежності України. В'ячеслав Чорновіл один із найактивніших учасників

Далі – на стор. 7

Продовження. Початок на стор. 6
 проголошення і розбудови Незалежності України. Він був лідером Народного Руху України і основні етапи його політичної діяльності пов'язані з цим суспільним інститутом громадського контролю за діяльністю публічної влади держави. В. Чорновіл – український політик, публіцист, літературний критик, діяч руху опору проти зросійщення та національної дискримінації українського народу, політичний в'язень СРСР. Провідник українського національно-демократичного визвольного руху кінця 80-90-х років; Герой України (2000, посмертно); лауреат Міжнародної журналістської премії імені Ніколаса Томаліна (1975). Ініціатор проголошення Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. та Акту проголошення Незалежності України 24 серпня 1991 р., розбудови державності. Його неодноразово національно-патріотичні сили держави висували кандидатом у Президенти України. 25 березня 1999 р. загинув у автомобільній катастрофі.

10. Візит Івана Павла II

2001 рік. Візит Глави Держави Ватикан Папи Римського Івана Павла II в Україну на запрошення українського уряду і католицьких єпархів відбувся 23-27 червня 2001 р., 94-й міжнародний візит Папи Івана Павла II. Метою візиту була підтримка католиків у їхній вірі і допомога в налагодженні дружніх відносин між конфесіями в Україні. Згідно з програмою візиту, Іван Павло II відвідав Київ і Львів.

Папу Римського прийняв Президент України Леонід Кучма, який взяв також участь у церемоніях зустрічі та проводів Понтифіка, й у літургіях у Києві і Львові. Папа Римський також провів зустрічі з представниками політичних, ділових і культурних кіл України, учасниками засідання Всеукраїнської Ради Церков (окрім УПЦ МП). Папа Римський схилив коліна на Аскольдовій могилі (на вшанування пам'яті Аскольда – першого київського князя-християнина), поклав квіти до могили Невідомого солдата на Пагорбі Слави у Києві, до Меморіалів жертвам у Биківні, у Бабиному Яру. Під час перебування Папи Римського у Києві у різних заходах взяло участь понад 200 тисяч осіб, у Львові – понад 2 мільйони прочан, а також Понтифіка радо вітали вздовж усіх маршрутів слідування.

Папа Римський відслужив у Києві (на арені спорткомплексу «Чайка») та Львові (на іподромі) чотири служби (две у латинському і дві у візантійському обряді), на месах були присутні понад 1,6 мільйон прочан. Під час візиту він виголосив 11 проповідей і промов. Його промови характеризувалися винятковою виваженістю та доброзичливістю. Проповіді були виголошенні українською мовою. Понтифік позитивно оцінив внесок України у забезпечення миру і стабільності в Європі та регіоні.

11. Євробачення

Україна є єдиною країною на «Євробаченні», яка щоразу виступала у фіналі протягом років участі в конкурсі. Україна дебютувала на

пісенному конкурсі «Євробачення» 2003 р. Її представив співак Олександр Пономарьов із піснею «Hasta la vista», де посів 14 сходинку. 2004 р. співачка Руслана Лижичко з піснею «Wild Dances» здобуває перемогу й право на проведення ювілейного 50-го пісенного конкурсу «Євробачення» в Україні. На «Євробаченні» 2005 р. Державу представив гурт «Гринджоли» з піснею «Разом нас багато», де посів 19 сходинку. У 2015 році Україна вперше за всю історію конкурсу, у зв'язку з початком Російсько-Української війни та тимчасової окупації Криму, необхідністю економії та переходом на суспільне мовлення, не брала участь у конкурсі. 2016 р. Україну представляла співачка Джамала з піснею «1944», яка здобула перемогу, набравши 534 бали. Це друга перемога України на конкурсі після перемоги 2004 р. У 2017 р. на конкурсі «Євробачення – 2017» Україну представив гурт «O.Torvald» з піснею «Time», яка одержала 36 балів та посіла 24 місце. На «Євробаченні – 2018» Україну представив співак Melovin, посівши 17 місце у фіналі.

22 лютого 2020 р. у фіналі нацвідбору на «Євробачення – 2020» гурт «Go_A» посів перше місце, отримавши найвищу кількість балів за результатами голосування як суддів, так і глядачів. Відтак вони мали представляти Україну на конкурсі в Роттердамі (Нідерланди), у першому півфіналі 12 травня. 18 березня Європейська мовна спілка повідомила, що пісенний конкурс не відбудеться через пандемію коронавірусу, проте того ж дня НСТУ поінформувала, що гурт представить Україну на «Євробаченні – 2021».

У 2021 році гурт «Go_A» посів 5 місце на конкурсі, отримавши 97 балів від журі і 267 балів від глядачів, що стало найкращим результатом від України з моменту перемоги на конкурсі у 2016 році.

12. Андрій Шевченко

2004 рік. «Золотий м'яч». Андрій Миколайович Шевченко (нар. 29 вересня 1976, с. Двірківщина, Яготинський район, Київська область, Україна) – український футболіст, виступав за київське «Динамо», «Мілан» та лондонський «Челсі». Заслужений майстер спорту України з 2003 р. Нагороджений найвищою державною відзнакою – «Герой України». У 2003 році став першим українцем, який виграв Лігу чемпіонів. Володар «Золотого м'яча» 2004 – призу, який вручають найкращому футболісту світу (на той час – кращому футболісту Європи). Один з найрезультативніших бомбардирів єврокубкових турнірів за всі сезони. Найкращий бомбардир національної збірної України в історії. Тричі ставав найкращим бомбардиром Ліги чемпіонів, двічі – чемпіонату Італії. Другий бомбардир за всю історію «Мілана». Був головним тренером збірної України, яка у 2021 році стала учасником 1/8 півфінала з футбольу «ЄВРО – 2020».

13. Помаранчева революція або Помаранчевий майдан

2004 рік. Кампанія протестів, мітингів, пікетів, страйків та інших актів громадянської непокори в Україні організована і проведена

прихильниками Віктора Ющенка, основного кандидата від опозиції на президентських виборах у листопаді – грудні 2004 р., після оголошення Центральною виборчою комісією передніх результатів, згідно з якими нібито переміг провладний кандидат і його суперник – Віктор Янукович. Акція почалася 22 листопада 2004 як реакція на масові фальсифікації, що вплинули на результат виборів.

Основною базою об'єднаної опозиції стали західні та центральні області країни, у той час як Віктора Януковича підтримав Схід і Південь України. Громадська думка західних країн була переважно на боці української опозиції. Для захисту своїх демократичних прав до Києва приїхали сотні тисяч людей зі всієї України.

Основним результатом революції було призначення Верховним Судом повторного другого туру президентських виборів (не передбаченою прямо законодавством). Внаслідок компромісу, досягнутого фракціями Верховної Ради, після призначення повторного другого туру виборів були прийняті зміни до Конституції, які отримали назву Конституційна реформа 2004. Конституційна реформа зменшила повноваження президента, і, таким чином, знизила рівень значущості спірних президентських виборів.

2005 рік. Президент України Віктор Ющенко Указом від 4 липня 2005 р. доручив Міністерству освіти та науки України впровадж 2005-2006 рр. здійснено перехід до проведення вступних випробувань до закладів вищої освіти шляхом ЗНО. Постановою Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2005 р. № 1312 було утворено Український центр оцінювання якості освіти й установлено, що ЗНО навчальних досягнень випускників закладів системи загальної середньої освіти, які виявили бажання вступати до ЗВО, є державною підсумковою атестацією та вступним випробуванням до цих закладів.

14. Визнання Голодомору геноцидом проти українського народу

Найбільшу трагедію українського народу ХХ століття країна офіційно визнала у 2006 році. Саме тоді Верховна Рада ухвалила закон Про Голодомор в Україні, яким голод 1932-1933 років визнавався геноцидом українського народу.

Шлях визнання трагедії на світовому рівні супроводжується численними труднощами та перепонами ззовні, найчастіше з боку Росії. Але саме визнання Україною Голодомору – величезний крок до відновлення історичної істини. Станом на 2020 рік Голодомор офіційно визнаний геноцидом українського народу в 17 країнах світу та шести церквах. Також багато країн в офіційних зверненнях засудили Голодомор як акт винищенні людства, вчинений тоталітарним сталінським режимом, або вішанували пам'ять його жертв.

У 2020 році кафедрою соціально-гуманітарної освіти Дніпровської академії неперервної освіти спільно з партнерами – обласними бібліотеками завершено роботу з підготовки навчально-методичного посібника «Учитель: advanced level» №1932-1933: ми пам'ятаємо...». Збірник включає матеріали:

копії архівних документів, методичні поради педагогів-практиків з проведення виховних і дослідницьких освітніх заходів, вірші та прозові твори письменників, учителів і здобувачів освіти на матеріалах Дніпропетровського регіону (<http://dano.dp.ua/attachments/article/392/Ми%20пам'ятаємо.pdf>).

15. Міжнародний конкурс імені Петра Яцика

2007 р. На виконання Указів Президента України від 9 листопада 2007 р. № 1078 «Про Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика», від 28 листопада 2007 р. № 1155 «Про деякі заходи щодо піднесення ролі української мови», відповідно до Положення про Міжнародний конкурс з української мови ім. П. Яцика, затверджено наказом МОН України від 13 березня 2008 р. № 168, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 липня 2008 р. за № 643/15334, проводиться Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика.

Метою конкурсу є забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя, сприяння утвердженню її статусу як державної, піднесення престижу української мови серед молоді. Конкурс проводиться щорічно з 9 листопада до 20 травня. Для учнів закладів загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти конкурс проходить у чотири етапи: шкільний, районний/міський, обласний, підсумковий. Студенти беруть участь у трьох етапах: у закладі вищої освіти, в обласному та підсумковому етапах.

Для курсантів закладів вищої військової освіти Збройних Сил України і ліцеїв Київського військового ліцею імені Івана Богуна конкурс проходить відповідно до наказу Міністерства оборони України.

Переможцям Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, які продовжують подальшу освіту в закладах освіти України, призначаються щомісячні іменні стипендії Президента України на календарний рік, починаючи з 1 вересня поточного року.

16. Олесь Гончар

2008 рік. Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 червня 2008 р. № 884-р Дніпропетровському національному університету присвоєно ім'я видатного українського письменника, вченого та громадського діяча Олеся Терентійовича Гончара.

Олесь Гончар (ім'я при народженні – Олександр Терентійович Біличенко; 3 квітня 1918, Ломівка, Катеринославська губернія, УНР – 14 липня 1995, Київ, Україна) – український письменник, літературний критик, громадський діяч. Робота Олеся Гончара над романом «Прародоносиця» тривала три повоєнних роки в Дніпропетровську, де він жив у районі Ломівки в домі у своєї сестри, яка станом на 2013 рік там мешкала (нині вул. Клубна, 25, Дніпро). У цей час Олесь публікує ще кілька новел і повість «Земля гуде», завершує навчання у Дніпропетровському університеті (1946). Головним підсумком

Далі – на стор. 8

30 років Незалежності України. Знакові постаті та події

Продовження. Початок на стор. 6

цих років стає трилогія «Прапорносці». Олесем Гончаром видані протягом 1950-х років книги новел «Південь» (1951), «Дорога за хмару» (1953), «Чари-комиші» (1958), повісті «Микита Братусь» (1951) і «Щоб світівся вогник» (1955) присвячені мирному життю людей, важливим моральним аспектам їхніх взаємовідносин, а романна дилогія «Таврія» (1952) і «Перекоп» (1957) – історико-революційні проблематиці. Серед них – роман «Тронка» (1963, у грудні 1964 р. письменник передав у бібліотечний фонд грошову винагороду Ленінської премії (1964), присудженої йому за цей роман), «Собор» (1968), «Берег любові» (1976), «Твоя зоря» (1980), повість «Бригантина» (1972), новели «Кресафт» (1963), «На косі» (1966), «Під далекими соснами» (1970), «Пізне прозріння» (1974) та ін.

Ницівна кампанія проти роману «Собор» у Дніпрі стала своєрідним катализатором дисидентського руху в регіоні. Представники патріотичної інтелігенції міста в серпні 1968 р. написали лист-протест до органів комуністичної влади в Києві, що став відомий як «Лист творчої молоді м. Дніпропетровська». Автори «Листа» – одним із яких був поет Іван Сокульський – звернулися до ЦК КПУ, описавши ситуацію, що склалася на Дніпропетровщині у зв’язку з боротьбою проти «ідейно розгніданого, антирадянського, націоналістичного роману «Собор». Після оприлюднення «Листа» за кордоном його авторами зацікавився КДБ УРСР. Відбувся судовий процес, учасники якого були засуджені до різних термінів ув’язнення.

Олесь Гончар у своїх «Щоденниках» 12 березня 1992 р. писав: «Відповідаю другові на листа. Пишу про полеміки з людьми, які були в таборах. Серед них поширене уявлення, що тільки вони боролися з тоталітаризмом, тільки вони захищали українську духовність; а ті, хто був по цей бік табірних дротів, лише, мовляв, додгожали режимові та мовчки чухали чуби. Я ж стояв і стою на тому, що вся Україна в міру можливого захищала себе як націю і що Рух Опору, ... наше Подніпров’я, нещадно зруїфіковане, задушене, затероризоване, раз у раз заявляло про себе протестами і воєтину мужніми вчинками. В цьому я пересвідчився ще під час «соборної історії», коли тисячі незнайомих мені людей, ризикуючи собою, стали на захист книги й підтримали автора своїми безстрашними листами. Писали робітники заводів, озивалася звідуся трудова Україна ... А Василь Симоненко, Алла Горська, Григорій Тютюнник, композитор Івасюк, Маргарита Малиновська, краєзнавець із Запоріжжя Микола Киценко та ще безліч інших? Хіба всі вони не були учасниками Всеукраїнського Опору, хоча й судилося їм бути по цей бік концтабірних дротів!...».

17. «Сокіл» («Джура»)

2009 рік. Започатковано «Сокіл» («Джура»). «Сокіл» («Джура») – Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра. Гра є формою позакласної роботи з патріотичного та морально-етичного виховання школярів, засобом формування патріотичної свідомості, спортивно-оздоровчої роботи. Організація гри в закладах освіти

спирається на учнівське самоврядування, засноване на традиціях козацького кола, вільного народного віче, і являє собою добровільне об’єднання дітей для виконання завдань гри. Гра проводиться МОН України за сприянням інших міністерств, відомств та громадських організацій. На загальнонаціональному рівні – з 2009 р.

Новий поштовх у розвитку гра отримала 2015 р., коли вона була включена до Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580. Метою гри є військово-спортивне і національно-патріотичне виховання української молоді на основі традицій українського козацтва: виховання нових поколінь України у дусі віданості Батьківщині та її народу на основі відродження національних і загальнолюдських духовних і моральних цінностей; виховання у молоді глибоких і твердих національно-патріотичних переконань, підготовка молоді до творчої праці, до військової служби та захисту своєї Батьківщини шляхом заолучення до оборонно-масової та військово-спортивної патріотичної роботи; формування і виховання, спираючись на національні козацькі педагогічні традиції, у юнаків і дівчат високих морально-психологічних якостей; мужності, сміливості, рішучості, відваги, стійкості, дисциплінованості й ініціативності; виховання духовної та фізично розвиненого юного покоління українців на історично сформованих засадах козацького світогляду та здорового способу життя.

18. Міжнародний конкурс імені Тараса Шевченка

2010 рік. Указом Президента України від 30 вересня 2010 р. № 928/2010 «Про Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка» започатковано конкурс із метою піднесення престижу української мови і літератури серед молодого покоління, стимулювання учнівської та студентської молоді до вивчення рідної мови, підвищення рівня загальної мовної культури та в рамках підготовки до відзначення у 2014 році 200-річчя від дня народження Т. Шевченка. Започатковано, починаючи з 2011 р., 39 щорічних стипендій Президента України переможцям конкурсу.

19. Чемпіонат Європи з футболу

2012 рік. Чемпіонат Європи з футболу 2012 р. – 14-й чемпіонат Європи, фінальна частина якого відбулася в Україні та Польщі з 8 червня по 1 липня 2012 р. Цей чемпіонат став першим подібним турніром, проведеним в країнах Східної Європи. У фіналі чемпіонату на НСК «Олімпійському» у Києві збірна Іспанії захистила титул чемпіонів Європи й удруге поспіль завоювала Кубок Анрі Делоне, перемігши з рахунком 4:0 збірну Італії.

У турнірі взяли участь 16 збірних команд з країн Європи. Польща та Україна кваліфікувалися до фінальної частини чемпіонату автоматично на правах господарів турніру. Ще 14 команд здобули право виступати у фінальній частині в кваліфікаційному раунді, що відбувався з 11 серпня 2010 р. до 15 листопада 2011 р. Для збірної України домашнє Євро – 2012

стало першим в її історії. Матчі чемпіонату проходили на восьми стадіонах: чотирох у Польщі та чотирох в Україні. Відкриття чемпіонату відбулося 8 червня на Національному стадіоні у Варшаві, де в першому матчі зіграли збірні Польщі та Греції. Фінальний матч пройшов 1 липня на НСК «Олімпійському» у Києві.

Гасло чемпіонату – «Творимо історію разом» було презентоване разом з логотипом 14 грудня 2009 р. у Києві. Талісман чемпіонату презентовані 16 листопада 2010 р. у Варшаві: ними стали брати-близнюки Славек і Славко.

20. Петриківський розпис

5 грудня 2013 р. Комітет ЮНЕСКО на сесії в Баку присвоїв статус нематеріальної культурної спадщини людства Петриківському розпису. Це єдиний елемент, який представляє Україну в репрезентативному списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Таке важливе для України рішення було прийнято під час 8-ї сесії Міжурядового комітету з охорони нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. У роботі сесії взяли участь 600 експертів з 95 країн світу. Пишаємося тим, що наш національний культурний скарб визнано в усьому світі. У 2013 році найбільша ложка в Петриківському стилі занесена до «Книги рекордів України».

21. Революція Гідності

В листопаді 2013 р. Кабінет Міністрів України на чолі із М. Азаровим призупинив процедуру підготовки Угоди про Асоціацію України і ЄС. Таке рішення збурило громадян України і призвело до масових демонстрацій на підтримку курсу євроінтеграції. Протести переросли у Революцію та протистояння із діючою владою. Втеча Президента України В. Януковича, псевдореферендуми в Криму, Донецьку і Луганську та початок російсько-української війни на Сході України.

У числі активних учасників Революції був Сергій Гагікович Нігоян (2 серпня 1993, Березівуватівка, Солонянський район, Дніпропетровська область, Україна – 22 січня 2014, Київ, Україна) – учасник і один із бійців 3-ї сотні Самооборони Майдану, вбитий під час протистояння на вулиці Грушевського у Києві. Громадянин України вірменського походження. Герой України. Учасник Євромайдану з 8 грудня 2013 р. Приїхав з власної ініціативи, попередньо не повідомивши батьків. Не підтримував жодного з партійних лідерів, а свій приїзд пояснив так: «зрозумів, що повинен бути за Майдан». На Майдані був охоронцем, жив у наметах разом з протестувальниками з Львівщини та Івано-Франківщини, а також у Будинку профспілок. Приїжджає додому на початку січня, проте, попри вмовляння родини, виїхав повернутися на Майдан. У грудні з Сергієм записали відео на фоні барикад, де він читає поему «Кавказ» Т. Шевченка. Загинув від поранення, спричиненого свинцевою картеччю під час подій біля стадіону «Динамо» на Грушевського під час Революції Гідності. Сергія було застрілено близько шостої години ранку, в момент, коли ще тривало перемир’я між мітингувальниками та «Беркутом». Він став навічно в числі «Небесної сотні» Майдану.

22. Демократизація та децентралізація влади

2015 рік. Початок великої реформи. Кожен мешканець села чи міста має право на сучасну медицину й освіту, доступні та якісні адміністративні, комунальні, соціальні послуги, гарні дороги, чисті й освітлені вулиці. Але люди можуть впливати на якість цих послуг лише тоді, коли відповідальні за їх надання знаходяться близько. Найближчою до людей владою є органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їхні виконкоми. Отже, саме вони повинні мати широкі повноваження і достатньо коштів, щоб бути спроможними вирішувати усі місцеві питання і нести за це відповідальність.

Для цього в Україні відбувається децентралізація – передача повноважень та фінансів від державної влади якнайближче до людей – органам місцевого самоврядування громади. Реформа триває з 2015 р. і вже має результати. 12 червня 2020 р. Кабінет Міністрів України прийняв 24 розпорядження щодо визначення адміністративних центрів і затвердження територій громад областей. В результаті в країні створено 1469 територіальних громад (в т.ч. 31 громада на непідконтрольній території в межах Донецької та Луганської областей). А Дніпропетровська область сьогодні представлена 86 територіальними громадами та 7 адміністративними районами, в яких проживають 3 мільйони 176 тисяч громадян.

Реформа децентралізації здійснила наступні зміни: посилення місцевого самоврядування; адміністративно-територіальна реформа; закріплення «принципу повсюдності» (землями за територією населених пунктів розпоряджаються відповідні органи місцевого самоврядування); гарантія наділення місцевого самоврядування достатніми повноваженнями та ресурсами; врахування історичних, економічних, екологічних та культурних осіливостей при плануванні розвитку громад; передача «на місця» максимальної кількості повноважень, які органи місцевого самоврядування здатні виконати; створення об’єднаних територіальних громад; в перспективі – запрощення інституту префектів, нової територіальної основи України зі зменшеним кількості районів, подальший розвиток форм прямого народовладдя.

23. Декомунізація

2016 рік. Цього року було розпочато законодавчий процес декомунізації в Україні і почалося практичне позбавлення від символів тоталітаризму. По країні розпочався період «лініонаду», відмові від імен діячів комуністичного режиму. На кінець 2016 р. було перейменовано 51 493 вулиці, сквери, демонтовано 2389 пам'ятників і пам'ятних знаків, зокрема 1320 – Леніна. Демонтувалися з будівель в містах і селах символи радянської епохи – серпи, молоти, зірки тощо.

Найзначнішим об’єктом, який було перейменовано в Україні у 2016 році стало місто Дніпропетровськ, адже друга частина назви включала прізвище комуністичного діяча – Григорія Петровського. Відповідно Верховна Рада України затвердила нову назву міста – Дніпро, яке є обласним центром Дніпропетровщини.

Далі – на стор. 9

Закінчення. Початок на стор. 6**24. Безвіз**

2017 рік. Напевно, одна з найважливіших подій останніх років та найвагоміше підтвердження європейського курсу України – ухвалення безвізового режиму з ЄС. З 11 червня 2017 р. за наявності лише біометричного паспорта українці можуть відвідувати країни Європейського союзу без віз, а також чотири держави, що не є членами ЄС, але входять до Шенгенської зони. На довгоочікуване рішення про вільний кордон з Європою Україна чекала два роки та пройшла довгий шлях виконання всіх умов, які висував ЄС до країни. Проголошення безвізу спричинило необувалий ажіотаж та черги у паспортних столах по всій Україні. За рік громадяни здійснили понад 500 000 подорожей завдяки скасуванню візового режиму.

25. Нова українська школа

2017 рік. Початок реформи в загальній середній освіті – початок реалізації Концепції НУШ. «Нова українська школа» – реформа шкільництва МОН, яка передбачала створення школи, де діти будуть навчатися через діяльність, «у якій буде приемно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у житті». 2017-2018 н. р. 100 шкіл тестували новий стандарт, з 2018-2019 р. усі перші класи навчаються за ним. Чотири школи Дніпропетровщини включено до числа базових платформ здійснення реформи НУШ. Мета реформи – створити школу, у якій «буде приемно навчатись», а також яка «виходить інноватора та громадянина, який вміє ухвалювати відповіальні рішення». Сьогодні 841 загальноосвітня школа Дніпропетровщини проваджує Концепцію «Нова українська школа» в реальність. До цього прикладають значні зусилля органи влади різного рівня: територіальна громада, регіональна влада. 2022 рік стане роком нового етапу реформи – базова школа розпочне змінюватися за новим Державним стандартом освіти.

Формула НУШ складається з дев'яти компонентів: формування компетентностей; умотивований учитель, який має можливість розвиватися і свободу впроваджувати нові напрацювання; ціннісне виховання; автономія для шкіл; трикутник партнерства «учень-вчитель-батьки»; «дитиноцентризм»; нова структура шкіл; справедливий розподіл публічних коштів; сучасне освітнє середовище. Ключовими компетентностями є: спілкування державною і рідною (у разі відмінності) мовами; спілкування іноземними мовами; математична компетентність; основні компетентності у природничих науках і технологіях; інформаційно-цифрова компетентність; уміння вчитися впродовж життя; ініціативність і підприємливість; соціальна та громадянська компетентності; обізнаність та самовираження у сфері культури; екологічна грамотність і здорове життя. Усі компетентності є однаково важливими. Вони розвиваються на різних уроках упродовж всього періоду навчання. Спільними для всіх компетентностей є вміння читати і розуміти прочитане, висловлювати думку усно і письмово, критичне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, уміння вирішувати проблеми, оцінювати

рисики та приймати рішення, уміння конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект, здатність співпрацювати в команді.

Через новий підхід до навчання та очікуваних результатів (оволодіння компетентностями замість засвоєння певного обсягу навчального матеріалу) буде створена нова система оцінювання результатів навчання та змінено зміст ЗНО.

26. «EDU_FESTDnipro»

2019 рік. 1 червня 2019 р. Дніпровська академія неперервної освіти розпочала проведення фестивалю педагогічних інновацій освітня Дніпропетровщини «EDU_FESTDnipro». Щорічно педагоги Дніпропетровської області беруть участь у конкурсі педагогічної майстерності у різних галузях знання. Переможці конкурсу стають номінантами з різних інноваційних проектів. До участі у заході запрошується учасники і переможці фестивалю, педагогічні працівники та інші зацікавлені особи. Загальна підсумкова сесія і робота сесій за тематикою номінацій проходить на ресурсах інтернет-простору. Переможці відзначаються дипломами різного ступеня.

13-го жовтня 2019 р. у смт Покровському (Покровський район Дніпропетровської області) зареєстровано новий рекорд України. На запланованому фестивалі «До голосу голос – пісенне намисто, єдинство козацтва від міста до міста» на центральній площі здійснено най масовіше виконання гімну об'єднаної територіальної громади. Метою даного заходу було бажання згуртувати громаду, активізувати до спільної дії та підняти патріотичний дух кожного жителя Покровської ОТГ.

2020 рік. Дніпровська академія неперервної освіти відзначила 80-річчя післядипломної освіти Дніпропетровщини. Адже на території нашої області післядипломна освіта вчителів пройшла досить складний та стратегічно сформований шлях розвитку. Вчитель і його післядипломна освіта мають одні цілі та пріоритети, які зорієнтовано на всеобщий і сталий розвиток особистості у шкільній освіті регіону.

27. Пандемія коронавірусу

У 2020 році весь світ вразив коронавірус Covid-19 і Україна не стала винятком. Наслідком цього став один з найкороткіших карантинів, за допомогою якого намагалися зменшити швидкість розповсюдження захворювання. Звичайно, у таких умовах економіка країни не може нормальню працювати. І це призвело до її значного падіння в Україні. Нині ми намагаємося знайти баланс між гарантуванням безпеки громадян і підтримки системи охорони здоров'я та економіки. Однак кількість хворих чи не щодня б'є антирекорди, що створює нові виклики.

2020 рік. Всеукраїнська громадська організація «Об'єднання дружин і матерів бійців учасників АТО» організувала і провела у 2019 р. масові заходи: з нагоди Дня пам'яті та примирення – 8 травня та у рамках акції «Час НЕ лікую»; 28 серпня для батьків загиблих Героїв – учасників АТО/ООС з різних регіонів України. ВГО сприяла відзначенню на державному рівні найбільшої кількості матерів загиблих захисників України. За ініціативи організації був розроблений проект Подяки від

Міністерства оборони України «За жертовність, безмежну батьківську стійкість, достойне виховання сина, який став гордістю нації, поклавши життя заради захисту незалежності України» для родин загиблих захисників. 350 батьків, чиї діти не повернулися з російсько-української війни, були урочисто нагороджені відомчими відзнаками «Знак пошани» та іменними Подяками від міністерства.

28. Рушник України з техніки – вибійка

2021 рік. У рамках заходів, присвячених 30-річчю святкування Дня Незалежності України, до Дня Конституції України було презентовано проект «Чернігівщини дерево-життя – могутній України оберіг». Під час заходу було розгорнуто найбільший Рушник України витканий в техніці «вибійка». Зафіковані результати: кінцевий результат проекту представляє собою рушник довжиною 200 метрів, ширину 2 метри 20 сантиметрів, на якому в стародавній техніці «вибійка» зображене дерево-життя майстрами народних ремесел і художніх промислів разом із представниками ОТГ Чернігівської області. Всього учасників: 200 осіб та 30 організаторів.

29. Книга рекордів України

2020 р. У неділю, 23 серпня, в День Державного прапора України дніпрянини масово піднялися на найвищу гору країни Говерлу. Жителі селища Таромського здійснили сходження на Говерлу і підняли на її вершині три прапори: свого мікрорайону, Дніпра і України. Грандіозне сходження мешканців Таромського у вишиванках з історичним прапором на найвищій вершині України, гору Говерлу, висота якої складає 2061 метр, увійшло до Книги рекордів України. Таким чином, таромчани встановили рекорд України – вперше в історії країни на Говерлі стяги підняли понад 100 жителів однієї громади. Цю подію зафіксували представники Національного проекту «Книга рекордів України». Новий рекорд України зафікований в категорії «Масові заходи, вперше», а загальна кількість людей, які взяли участь – 103 особи. Експерт Книги рекордів України Тетяна Розсадовська нагородила дипломом Книги рекордів України начальника управління майном колишнього смт Таромське Дніпровської міської ради Олексія Бондаренка.

У день народження великого Кобзаря Міністерство закордонних справ підготувало Кобзарю особливий подарунок, офіційно зареєструвавши світовий рекорд за кількістю встановлених пам'ятників видатному митцю в Україні та за кордоном. МЗС протягом року ретельно збирало інформацію про кількість пам'ятників разом із державними обласними адміністраціями, посольствами України та українськими громадами за кордоном. Завдяки цій роботі «Книга рекордів України» зафіксувала, що у світі встановлено 1167 пам'ятників Тарасу Шевченку. З них 99 – у 44 іноземних країнах і 1068 – в Україні. «Ми хотіли зробити Тараса Шевченка світовим рекордсменом і підкреслити, що Україна – там, де ми живемо, розмовляємо нашою мовою, пам'ятаємо нашу історію і сповідуємо наші цінності. Україна там, де Шевчен-

ко. У наших серцях, у пам'ятниках, як символ боротьби за волю, права та свободи», – наголосив міністр закордонних справ України на церемонії вручення світового рекорду. Вручили нагороду Генеральний директор Національного проекту «Книга рекордів України» Ганна Крисюк та президент CEO Club Ukraine Сергій Гайдайчук.

Довідково: міжнародну експертизу заявки та аналіз доказової бази провів Національний проект «Книга рекордів України». Заявка на рекорд подається за 4 місяці до оголошення результатів. Аналіз, експертиза та відповідність рекорду проводиться разом із представниками та партнерами «Книги рекордів» у світі.

30. «Академія ліцеїста»

Перспективи і стратегії розвитку освітньої галузі України пов'язані з ключовою фігурою освіти – викладачем, учителем та/або науковцем, професійна діяльність яких пов'язана із формуванням громадсько активної особистості і впевненого майбутнього нашого українського суспільства. Україна йде впевнено на шляху євроінтеграції і євроантлантичної перспективи, які нададуть можливість розбудові української держави.

2021 рік. За ініціативи департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації у червні-липні 2021 р. в обласному дитячому оздоровчому центрі соціальної реабілітації санаторного типу «Перлина Придніпров'я» вперше проведено літні освітні студії «Академія ліцеїста» в межах тематичної зміни для творчих і обдарованих дітей. Для більш ніж 130 дітей науковці Дніпровської академії неперервної освіти – завідувач кафедри природничо-математичної освіти В.К. Кірман, завідувач І.М. Безена та старший викладач кафедри соціально-гуманітарної освіти О.А. Дороженко, а також доцент кафедри публічного управління та права В.В. Мареніченко провели за інноваційними методиками заняття з наук: математичних, правових, мовно-літературної та управління в освіті.

Україна опинилася там, де вона є, завдяки сотням і тисячам пересічних і визначних подій. Залишається сподіватись тільки, що в підручниках з історії в майбутньому буде все більше сторінок, присвячених українським перемогам.

Рекомендовані цифрові ресурси для застосування в освітніх заходах до Дня Незалежності України:

- З Днем Незалежності, Україно. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GEPYtc3PSzI>

- Україна святкує День Незалежності. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gYAHAb-L9Kw>

- Пісenna історія сучасної України. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tYp9O1MzTaU>

- З Днем Незалежності, Україно. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qXvpKgrVts>

- День Незалежності: Зеленський, Марш захисників та Хода ветеранів – відео. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/video-den-nezalezhnosti-zelenskyy-marsh-zakhysnykiv-veterany/30800267.html>

Стаття підготовлена за матеріалами з Інтернету.

Подав Іван БЕЗЕНА, завідувач кафедри соціально-гуманітарної освіти Академії, доцент, кандидат філософських наук

30 років Незалежності України. Знакові постаті

«УКРАЇНА СТАЛА МОЇМ СЛОВОМ І ДІЛОМ»

«Він безнадійно хворий Україною,
Та всі діагнози кінчаються на «іст».
«Його хвороба – небезпечна,
Його хвороба – інфекційна!
У лазарет його, за грата, в табори!
Для блага всіх – від всіх...»

Це рядки одного з ранніх віршів Івана Сокульського, і, закономірно, що сприйняття цього поета невід'ємне від героїки його Долі й Чину.

Івана Сокульського (1940-1992)

можна, не вагаючись, назвати одним із найяскравіших представників літературного дисидентського руху на Придніпров'ї, принаймні так сьогодні називають тих письменників, які зазнали переслідувань, політичного й морального терору з боку репресивних органів. Першою і головною ідеєю цих митців була ідея національно-патріотична або, як її інколи називають – національно-романтична. Туга за національним світом у зруїсифкованому просторі проявлялася їх громадянською позицією з притаманним їй героїчним самоозначенням, самоусвідомленням своєї долі і правоти обраного шляху. «Україна стала моїм словом і ділом», – скаже Сокульський і забезпечить ці слова вартістю власного життя багатолітнього політв'язня, невтомного правозахисника, українського поета.

У 1966 році його було виключено з університету за «неблагонадійність», за висловом же самого Сокульського, «за усвідомлення важливості і необхідності того духовного стрижня, що ним є національне для людини».

Улітку 1968 року, коли на Дніпропетровщині була розгорнута «антисоборна кампанія», Сокульський стає одним із авторів «Листа творчої молоді м. Дніпропетровська» на захист роману Олеся Гончара «Собор» та його однодумців. Відкрито про цей документ заговорили у кінці 1980-х років, після глобальних змін у тодішньому СРСР. А до цього «Лист..» поширювався в рукописах. Саме означення з ним інкримінувалося як «антирадянська агітація й пропаганда».

Сокульського як одного з авторів «Листа...» заарештовують. У 1970 році в місті відбувся судовий процес, вироком якого Сокульського було засуджено до 4,5 років позбавлення волі в колонії суворого режиму. Термін відбуває в таборах Мордовії і Володимирській тюрмі. Повернувшись з ув'язнення, він вступає до Української Гельсінської Спілки, основою діяльності якої було дотримання прав і свобод людини, записаних у Радянській Конституції.

У 1980 році його заарештовують у другому. Друге засудження було ще суворішим – 10 років в'язниці і 5 років заслання – максимальний термін, який присуджували особливо небезпечним державним злочинцям. Покарання відбував у сумнозвісному таборі смерті в с. Кучино Пермської області, де обірвалися життя Василя Стуса. Виникла загроза і життю Івана Сокульського.

Єдиною формою самовираження, способом існування в умовах 13-літньої ізоляції в таборах стала творчість. Завдяки їй розсувалися мури, падали грата – ти вільний у своїй державі Поезії. Більша частина поезій Сокульського позначена топонімікою Мордовії, Уралу, Володимирського централу, а живе в них стихія нашого степу, Дніпра і порогів, які любив понад усе. Пороги – цей камінь, що

не мовчить, – були для Сокульського символом незнищенністі та волі України.

Із «Чистопільського зошита», який укладався в таборах, видно, що завдання поезії Сокульського бачить в осяненні «внутрішньої будівлі», духовного ества людини, в заповітній глибині якого мерехтить іскра Божественного світла. «Світло» – ключове слово художнього світотворення митця, сам обрис якого завжди асоціювався зі словом «світлий».

Його творчий доробок, оприлюднений уже після смерті, складається з чотирьох поетичних збірок: «Владар каменю» (К., 1992), «Означення волі» (Дн-ськ, 1997), «Лірика» (Дн-ськ, 2010), унікальної книги листування з донькою «Листи до Марієчки» (Дн-ськ, 2000) і двотомного видання епістолярної спадщини «Листи на світанку» (Дн-ськ, 2001). Творчість І. Сокульського віддзеркалила всю силу його рідкісного обдарування митця лірико-філософського складу, осянення якого ще попереду.

Для Сокульського першим порогом, перейшовши який «шляху назад не було», став уже названий «Лист творчої молоді». Респондентом «Листа...», а пізніше учасником «судового процесу трьох» став **Віктор Савченко** (1938-2016) – аспірант металургійного інституту, молодий письменник-фантаст, перша книга якого мала вийти в 1969 р. у видавництві «Промінь». Після вироку суду і засудження

Савченко до 2 років умовно з трирічним випробувальним строком він багато років змушений був писати в стіл. Перша публікація – повість про молодих наукових працівників «Я ще повернусь» була опублікована в 1972 році в донецькому журналі «Донбас». В результаті цієї публікації редакторів журналу Костянтина Тесленка та Григорія Кривду зняли з посад і звільнили з роботи, адже у Віктора Савченка на той час ще не зачінчився термін умовного ув'язнення. Окремим виданням цей твір побачить світ тільки через десятиліття, коли у видавництві «Молодь» вийде його дебютна збірка «Тривожний крик папуги».

1984 р. став переломним для В. Савченка. Виходять два його фантастичні твори, які писалися під час політичних переслідувань – «Консульська вежа» та «Ночівля в карбоні». І в тому ж році його приймають до Спілки письменників СРСР та України.

Найбільшим інтересом і до сьогодні користується роман Віктора Савченка «Під знаком цвіркуна», який вважають найвищим досягненням не тільки автора, а й сучасної української фантастики, бо ж за рівнем твір відповідає найкращим світовим досягненням у царині творів подібного жанру.

Ученим-акустиком Антоном Михайлуком було перехоплено з ефіру розмову двох істот на недосяжній для слуху звуковій частоті. Як згодом з'ясувалося, в людському суспільстві існує ще одна, паралельна цивілізація людинокомах – інзекма-гомо. Які їхні наміри щодо людини? Ось головне питання, на яке мусить знайти відповідь троє геройів роману. Основні моменти цього твору винесені автором з астрального світу. Велетенський скелет з вороненої сталі на звичайному цвинтарі не вигадка, а сон-метафора, за якою вгадується загроза всьому людству і кожній людині зокрема.

Автор навмисне не акцентував увагу на місці і часі подій. Вони могли відбутися в Україні чи в будь-якій іншій пост-тоталітарній державі. «Кістяки-велетні, що спочивають на людських кістках, існують скрізь, де до влади приходили ті, хто не боявся смертного гріха, – говорить у післямові до роману Савченко. – Вони – кістяки несуть подвійну функцію: з одного боку, підживлюють своїх нинішніх послідовників, з іншого (якщо про них, звісно, стає відомо широкому загалу), нагадують про найбільшу трагедію народу. Що переможе: ідея утворення формациї за типом мурашиної купи, на чолі якої стоятиме одна «матка», чи логіка розвитку людського суспільства?»

Роман написаний у пам'ять «про тривожні часи цькувань» і присвячений відомому українському поету Михайлу Антоновичу Чхану, з яким Савченко познайомився під час навчання в аспірантурі. В подальшому принципи, закладені Чханом, відчуття патріотизму і інтерес до рідної історії стануть ключовими у творчості письменника. Навіть фантастика, яку часто звинувачують у безнаціональноті, у Савченка має українське забарвлення і українські корені, що виділяє його з-поміж письменників цього виду літератури.

Крім сімнадцяти творів фантастики Савченко є автором історико-теологічних досліджень та драматичного твору про Дмитра Яворницького «Народжений під знаком Скорпіона», яку впродовж декількох років ставили на сцені Дніпропетровського національного академічного українського музично-драматичного театру ім. Т.Г. Шевченка.

Про його вагомий внесок у розвиток літературного процесу Придніпров'я говорить і широка діяльність на посаді голови Дніпропетровського відділення Національної спілки письменників України, яку він очолював з 1994 по 2002 рр. Результатом її стали дослідження з історії літератури Придніпров'я «Бог не під силу хрест не дас» (1999) та «Шлях у три покоління» (2003), «Антологія поезії Придніпров'я» та «Антологія прози Придніпров'я» (2005), куди увійшли твори, як тих, хто працює у цих жанрах нині, так і тих, хто пішов з життя, серед яких і **Михайло Чхан** (1926-1987).

За твердженням В. Савченка, «це Михайло Чхан «вдмухнув» у свідомість поетів, котрим пощастило з ним спілкуватися, таке, чому не навчить ні школа, ні будь-яке оточення». Свій виступ на V з'їзді письменників України у 1966 р. про захист української мови на всіх рівнях – від дитячого садочка до вищого навчального закладу, про тиражування книг, брак паперу і таке інше, Віктор Корж (1938-2014), за його ж власним зізнанням, готовував разом із Чханом. Це Чхан запропонував процитувати поезію Володимира Маяковського «Долг Україні», де є такі рядки: «Разучите эту мову на знаменах – лексиконах альх, – эта мова величава и проста: «Чуешь, сурмы загралы, час расплаты настав...».

Виступ викликав зливу критики на адресу Коржа, підтвердження чого знаходимо в пресі тих років (газ. «Зоря», 29 травня 1968; газ. «Зоря» 2 червня 1968), а також названому вище «Листі творчої молоді м. Дніпропетровська», де згадується й ім'я Чхана. Сьогодні його творчий доробок, що складається з семи прижиттєвих збірок і посмертних «Зоря в піке» (1992), «Легенди про козаків» (1991)

та «Вибране» (2007) є надбанням української літератури другої половини ХХ століття. Він багатогранно представив його творче обличчя як поета масштабного, глибоко національного, українського духом і розмахом, у якого національне переросло на значно ширші горизонти. Центральною в творчості Чхана є тема патріотична, висловлена з границиною відвертістю. Особливо це прочитується у його «шухлядних творах», так на початку 1990-х рр. стали називати твори, які самі автори не наважувалися подавати до публікації по причині їх «крамольного» змісту.

«Шухлядні» твори Чхана, такі як збірка «Громовержець», що увійшла до книжки «Зоря в піке», поемні цикли «Чорний шлях», «Славутине світло», «Сніп стежок», «Гомін, гомін попід зорі», «Яворині думи», прозовий твір «Чортомлицькі легенди» з «Вибраного» створювалися у 1967-1972 роках – у найнесприятливіший для самого Чхана період, коли на його адресу лунають постійні звинувачення в «українському буржуазному націоналізмі». Різні за сюжетом, вони сприймаються як фрагменти однієї думи про історію України та її народу. Пронизані твори бунтарським настроєм. Тож не дивно, що жоден із цих творів не був поданий автором до його прижиттєвих збірок. Та й чи могла побачити у ті часи світ поема «Чорний шлях», де з великою художньою силою розкрито всі етапи поневолення України, де в образі різних орд показано найрізноманітніші сили утиску: від тагаромонгольської навали (Чорна Орда) – через петровсько-катерининське зросійщення й покріпачення українського народу силою царського можновладдя – аж до фашистської чуми і далі – до найстрашнішої Сірої Орди, названої в Чхана міщанством.

Чи поема «Світло Славутича» з її кобзарською думою про волів, які, спродаючи на ярмарку старі ярма, вертали, добре побазарювали, вже в нових.

Чи прозовий твір «Чортомлицькі легенди», присвячений легендарному кобзовому отаману Івану Сірку, коли сама тема козацтва розцінювалася тоді як шкідлива, і якраз у ній найчастіше вишукувалися різні відступи і збочення.

Діапазон україновідчуття у цих творах надзвичайно широкий. Від драматично-Бог зла в «Марсіанській новелі» знищуючої планету Ан'ярку, що у зворотному порядку прочитується – Україна) до бунтарського залізняківського заклику у фіналі поеми «Світло Славутича».

Щось відверто козацьке читалося й у вдачі самого Чхана. Непереборно визирала з нього у всіх ситуаціях, кажучи рядком чханівського вірша, «...якась запорозька смілість». Навіть у «профільтрованих» цензуруючих збірках знаходимо вражуючі сміливістю вірші «Фараон», «Честь і чесність», «Преамбула», «Конквістадори» та ін.

Ота бунтівничі непримренність до всього задушливого і фальшивого якраз і стала першопричиною всіх перешкод його «битого» шляху. На якому було і повоєнне дитинство, і жорстоко обпалена війною молодість. Тяжке поранення та інвалідність у 18 років. Сімнадцять років невисипущої творчої праці і п'ятнадцять років забуття, хвороби, зневіри.

В останні найтяжчі роки він листується зі своїм побратимом **Гаврилом Прокопенком** (1922-2004), поезія якого забарвлена тим же почуттям великої любові до України, її мови. Офіцер запасу, Г. Прокопенко

Далі – на стор. 11

30 років Незалежності України. Знакові постаті

Закінчення. Початок на стор. 10 приїздить у Дніпропетровськ після служби на Чукотці. Після закінчення Дніпропетровського університету працює вчителем української мови та літератури в міських школах робітничої молоді. В 1966 році вперше був суворо попереджений КДБ за націоналістичні прояви й настрої у педагогічній та літературній діяльності, а в 1968 році за виступи на захист роману «Собор» Олеся Гончара остаточно здобув ярлик «українського буржуазного націоналіста». З цього часу Гаврила Прокопенка перестали друкувати в республіканській та місцевій періодиці. За виключенням декількох публікацій оригінальних віршів та передкладів Ф. Тютчева (г. «Пропор юності», 1978, № 143) і О. Блока (г. «Пропор юності», 1980, № 139) писав у шухляду столу. Єдина книжка, яка побачила світ у додатковому часі, — «Сонячний вітер» (Дн-ськ, 1979). Уже у 1996 році на титулі збірки автор написав: «Збірка зіпсонана «редагуванням». Без відома і згоди автора замінені рядки й слова, майже дві третини віршів покалічені: відрізано «голову», «ноги», а то й «тулуб».

Про «калічення» цензурою своїх творів говорив і **Володимир Сіренко** (1931-2015). Усі вірші цього поета несуть у собі заряд протесту проти духовної дискримінації українця, проти тоталітарного можновладства, тому, не випадково, його творчість викликала особливу реакцію партійного керівництва Дніпропетровщини, особливо після написання вірша «Стіна», у якому відзначав себе перший секретар Дніпропетровського обкому О.Ф. Ватченко.

У 1967 році за вірші та правозахисну діяльність він був знятий з посади редактора багатотиражки і понад двадцять років переслідувався КДБ. За звязки з відомими українськими правозахисниками О. Тихим, Б. Антоненком-Давидовичем, О. Мешко, М. Береславським, І. Сокульським, зберігання та розповсюдження позацензурних видань В. Сіренка в 1967 р. виключено з партії, а 1985 року засуджено на 2,5 роки примусових робіт, які він відбував в Астраханській області.

Тільки у 1985 році, через 17 років після першої книжки, виходить друга збірка його поезій «Батьків поле». Згадуючи обкомівського цензора, Володимир Сіренко написав: «...він взявся вибивати з книжки український дух — всюди, де зустрічалось слово «Україна» чи похідні від нього слова, він викресловав їх і вписував щось своє, як правило — незграбне і дурне. Слово «Україна» та «Батьківщина», слава Богу, римувались і мали однакову кількість складів, а тому заміна першого на друге не спотворювала вірш, а з іншими словами, такими, наприклад, як «козак», «український» було до біса мороки — доводилось переробляти строфу, а якщо вони стояли в кінці, то просто урізати вірш. Так постраждав чи не найкращий вірш збірки «Живи хоча у Бога за порогом», позбувшись кінцівки:

*Яка краса! Радіс, мов дитина,
душею молодієш і лицем,
і чуєш — пахне, пахне Україна
тишеницею, любистком, чебрецем.*

2005 року вийде друком книга документальної прози Сіренка «Велика зона злочинного режиму» про переслідування та репресії українських інакодумців у 70-80-х рр. минулого століття, у якій автор згадає свого земляка, кам'янчанина **Миколу Кучера** (1932-1999). П'ятикурсник університету Микола Кучер був

заарештований прямо на лекції в університеті і засуджений за 54 статтею (антирадянська агітація й пропаганда) до 10 років концтаборів і 5 років позбавлення громадських прав за спробу поクリкувати дія Хрущова. У кінці 1959 р., після скорочення строку покарання, вийшов на волю. Кілька років працював учителем в сільських школах. З 1964 р. жив і працював у м. Дніпродзержинську.

У літературний загал Микола Кучер увійшов на початку 1960-х років як письменник-гуморист. Видав чотири збірки гумористичних оповідань «Як я став поліглотом», «Дядина», «Операція «Три зайці», «Усім по сім». Був двічі лауреатом журналу «Перець».

Паралельно з учительською роботою і написанням гумористичних творів, весь час працював над творами «Дубравлаг», «Пакуда» про життя концтабору, Голодомор, про нищення українських селян, доведення їх до стану звіра у найродючішому краї імперії. Характеризуючи його соціальні твори, Віктор Савченко писав: «...це, без перебільшення, літописні сторінки армагедону, що його в більшій чи меншій мірі зазнав кожен із трьох поколінь тодішніх радянських людей. Попри недремenne око, яке ні на мить не випускало його з поля зору, цей мужній чоловік до кінця залишався вірним своїм гуманістичним переконанням, за які тоталітарна система так жорстоко з ним повелася».

Трагічних зламів був сповнений і життєвий шлях **Миколи Сарми-Соколовського** (1910-2001). Постійні переслідування властей: арешти, втечі з-під конвою, перевозування, підпілля, повторні ув'язнення, тюрми, етапи, тabori, ГУЛАГу, трагічні втрати близьких і, врешті, недовга воля зі звільненнями з роботи, погромницькими статтями в пресі.

Микола Соколовський — від роду, Григорій Боднар — після втечі з-під конвою при етапуванні енкаведешників з Буковини у Полтаву під час Другої світової війни і переховування серед людей, Микола Біда — серед вояків УПА у Карпатах, Микола Сарма — як псевдонім для друкування в офіційній пресі власних поетичних творів... Учень Фотія Красицького, Івана Яроша і Григорія Кочура. Художник. Бандурист. Священник української автокефальної православної церкви. Вояк ОУН-УПА. Багатолітній в'язень сумління. I — Поет.

Перша книжка «На осонку літа» побачила світ у Києві тільки 1980 року. Її авторові виповнилося тоді ... сімдесят. Наступна («Анафема») — вийшла у Дрогобичі в 1993 р. «Коріння пам'яті» — 1997 р. у київському видавництві імені Олени Теліги і, врешті, «Дорогою жнив» (Париж — Львів — Цвікау, «Зерна», 2000).

Поетична спадщина Сарми-Соколовського — явище визначне і багатогранне. Його поезію неможливо віднести до будь-якого з напрямків. Тут і традиційна поетика, і ремінісценції з фольклору, і вишуканий модерн, який включає не лише глибинного філософського змісту верлібри, а й прекрасні зразки зорової поезії. Однак, як пише критик, навіть в протилежних стилівих іпостасях поет Микола Сарма-Соколовський залишається собою. Він експериментує зі словом, але не з наріжними поняттями, які сформували його як людину, громадянина, патріота, борця. Наріжні поняття, надійне опертя Сарми-Соколовського — це Віра і Україна. «...без Україні нічого не варте», — до такого висновку

приходить поет у своїх постійних роздумах про Бога й Україну.

Співзвучна цим мотивам і творчість **Миколи Невидайлі** (1923-2012). Народився на Дніпропетровщині. 1941 р. закінчив Верхньодніпровську середню школу і був призваний до армії. Під Запоріжжям потрапив у німецький полон, з якого втік. В окупації вступає в підпільну організацію, що бореться за Незалежність України. Після відступу німецьких військ, в 1943 році іде на фронт. Поранення, шпиталь. За членство в ОУН воєнним трибуналом засуджений до 10 років. Відбувши термін катаржної роботи в кар'єрі мідно-нікелевих руд норильських «особлагів», повертається на батьківщину, в рідне Придніпров'я. Письменника реабілітують. Закінчує Харківський інститут інженерів транспорту. Потім працює на Дніпропетровському заводі шахтної автоматики.

Проте душа його прагне іншого. Потріба осмислити історію свого народу та власне життя в їх драматичних колізіях, небайдужість до сучасних йому проблем національного буття спонукають взятися за перо, завершити розпочаті в таборах сюжети.

У художній прозі та публіцистиці Миколи Невидайлі з величезною епічною силою показано розмах національної трагедії. Вражаючі події Голодомору 1933-го й тяжкі наслідки колективізації («Содоми і Гомори»), фашистська окупація і фронтові будні, примусова русифікація та нищення національного духу, переслідування людини й сибірські «особлаги», тоталітарний режим і нівелювання особистості — ці та інші «неблагодійні теми», безумовно, спричиняли до тривалого замовчування автора. Тільки після здобуття Україною Незалежності його твори почали публікуватися. І сьогодні маємо унікальне чотиринкя Миколи Невидайлі: «Принесини часів смутенних», «Динозаври», «Нариси з історії України — від прадавніх часів до сучасності. Буквар патріота України. Публіцистика», «Людина людині — вовк!». У цих творах вгадується особистий життєвий досвід автора, залюблених в Україну і зболених болями її народу. У багатьох сюжетах, епізодах, долях герой відбивається драматична доля самого письменника. Це художньо осмислені живі спогади свідка новітньої історії з позиції українського патріотизму.

*Я — син землі, яка багато літ
Для нас, людей, цвіте і плодоносить,
Я — син землі, прекрасної, як цвіт —
Весняний цвіт, що радості приносить.
Коли ж на заздрість стомленим вітрам
Злечу на Марс, здолавши далі сині,
Я буду звати матір'ю і там
Неповториму*

Землю

України.

Цей вірш «Рідна сторона» з одноіменної збірки поета-робітника **Семена Данилейка** (1927-1981). Усе життя він трудився на заводі слюсарем. Був членом Спілки письменників в Україні, котрий лишався простим робітником. Понад двадцять п'ять років працював над історичним романом у віршах «Чумацький шлях». Роман так і залишився не виданим.

У 1960-1970-х рр. за національні погляди, які висловлював відкрито, любов до рідної мови, про яку писав у своїх віршах, отримав «традиційний» ярлик націоналіста. Неодноразово порушувалася справа про арешт Данилейка. Творча криза,

душевна спустошеність, розчарування в тодішній дійсності, різні житейські конфлікти привели до смерті поета у 1981 р.

Довгі роки жив з ярликом «націоналіста» **Володимир Заремба** (1941-2010). Головними у його творчому діапазоні завжди були теми минувшини рідного краю, постаті, які залишили певний слід у нашій історії, національний культурі.

Широкому загалу він відомий як автор історико-документальних повістей про українського поета Івана Манжуру, художників Василя Корнієнка, Миколу Глущенка, «степового Колумба» нашого краю Олександра Поля. Як громадянина Зарембу завжди хвілювали проблема підняття нашої духовності. Він один із небагатьох, хто в часи тоталітаризму зміг вистояти, не відцуравшись своєї мови, «суверенності своєї особи — особи українця». А в «перебудовчі» часи він стає активним поборником відродження української мови і національної культури. Очолює товариство української мови «Просвіта» і регіональне відділення Демократичної партії України.

Разом із письменниками створює унікальну рукописну газету «Слово», яка збирала сотні людей біля Будинку преси по пр. Карла Маркса, 64 (Дніпропетровськ), у вікнах якого розміщувався кожен черговий номер. Тиражем в один примірник вона змогла зацікавити мільйонне місто і зробила для загальної справи більше, аніж деякі друковані органи з десятками тисяч примірників.

Ім'я **Олеся Завгороднього** (1940-2018) відоме в Україні і за її межами. Поет, перекладач, публіцист (**ред.**: літературний редактор газети «Джерело») ніколи не приховував своїх поглядів, зокрема й на національне питання. Зі студентських років разом із Соцкульським брав участь у гурті колядників у Києві, аналізував стан української мови в Україні, з групою студентів ходив з листом протесту до обкому КПУ після зняття з екранів х/ф «Сон», активно поширював самвидав. А з кінця 1980-х р. він — незмінний учасник усіх демократичних мітингів у Дніпропетровську, одним із перших, хто в Придніпров'ї здійняв заборонений тоді синьо-жовтий прапор.

Саме письменники у кінці 1980-х років започаткували процес легального духовного відродження і стали новою опозицією в суспільстві, яке від 30-х років опозиції не знало. Вони активно ініціювали створення перших незалежних від КПРС громадських організацій: названого вже Товариства української мови імені Т.Г. Шевченка «Просвіта», історико-просвітницького товариства «Меморіал», Демократичної партії, партії «Зелених». У стінах Спілки письменників народилася найбільша масова організація — Народний Рух України, який потім «вихлюпнеться» на вулиці Дніпропетровська та інших міст України.

Концепт «Україна» стає провідним у культурі й мистецтві. Він постає як «Хата», «суверенний дім», «наш спільний дім», «домівка власного буття», «власний дім», «рідна Хата», «український храм», що диктується новими реаліями українського буття, яке наблизили своїм страдницьким життям і творчістю згадані сьогодні письменники. То ж, дійсно, кажучи словами Сокульського, «...лише моральний та духовний чин не може пропасти намарне, не поклавши і свій, хай невеличкий, камінець в конкретні і суттєве поліпшення суспільства».

Світлана МАРТИНОВА,
старший науковий співробітник
музею «Літературне Придніпров'я»

I в павутинні перехресних барв,
Я палко мрію до самого рання,
Щоб Бог зіслав мені найбільший дар:
Гарячу смерть, не зимне умирання.

Олена Теліга

Славетна киянка, видатна українська поетеса та діячка української культури, діячка ОУН. Її життя було коротким – лише 36 років.

Олена Теліга (дівоче прізвище Шовгенова або Шовгеніва) народилась і зростала в інтелігентній напівлоруській – напівукраїнській родині. Мати була дочкою православного священника. Батько – Іван Опанасович – знаним фахівцем, гідротехніком-практиком.

Поет Євген Маланюк писав, що хрещеною матір'ю Олени була відома письменниця Зінаїда Гіппус, що цілком можливо, бо мати Олени Теліги вчилася в Петербурзі на Бестужевських курсах разом із сестрою Зінаїди Гіппус. Зінаїда Гіппус – російська поетеса, літературний критик. У 1920 році емігрувала до Франції.

У родині Шовгенівих панувала російська мова. І хоч батьки ніколи не цуралися свого українського походження, цей факт мав свій вплив на формування світогляду. Змалку Олена вивчала іноземні мови: добре засвоїла французьку і німецьку, не знала лише української. До того ж періоду відносяться й перші спроби Олени у віршуванні.

Один із братів Олени – Сергій став російським поетом.

Напередодні революційних подій 1917 року інженера Івана Шовгеніва запрошують на роботу до Києва. Він стає професором Київської політехніки. До Києва також перебирається Олена й опановує науку в одній із місцевих гімназій. Батько Олени викладає у Київському політехнічному інституті, працює в Міністерстві шляхів директором департаменту.

Політичний бік подій, що відбувались у Києві 1918-1920 рр., дівчинка

навряд чи глибоко усвідомлювала. Ale часті зміни влад, а потім і перемога більшовицького режиму залишили в її пам'яті згадку про Київ «tragічний», «в боях поранений».

Навесні 1920 року родина Івана Шовгеніва емігрує спочатку до Польщі, а потім до Чехії. У 1922 році професор Іван Шовгенів призначений ректором Української господарської академії (УГА).

Олена Теліга – Уласу Самчуку: «...я була приголомшена, що мій власний батько... є не що інше, як ректор школи... де викладають «на мові» і де на стінах висять портрети Петлюри».

У період, коли батько поетеси очиловав Українську господарську академію (Чехословаччина), Олена одержала документ про середню освіту, а потім навчалася в Українському інституті імені М. Драгоманова на історико-філологічному факультеті (1923-1929, Прага).

Дівчина включилась у життя української громади. Саме тоді, на одному зі студентських вечорів, поетеса познайомилася зі своїм майбутнім чоловіком – Михайлом Телігою, з яким вона й поєднала долю. 1 серпня 1926 року вони одружилися. Чоловік Олени – кубанський козак, бандурист, старшина армії УНР.

У цей час Олена зблизилася з поетами та письменниками так званої Празької школи: Євгеном Маланюком, Олегом Ольжичем, Наталкою Лівицькою-Холодною, Галею Мазуренко... 1939 року О. Теліга разом із Олегом Ольжичем була зачленена до роботи в культурній референтурі ОУН у Krakowі.

Олена Теліга володіла російською, чеською, німецькою, французькою, польською мовами. Поетичний спадок О. Теліги невеликий – відомо 38 віршів.

Для Олени Теліги ідеал української жінки, який найбільше відповідав добі й до кого вона хотіла наблизитися, це жінка, яка «не хоче бути ні рабинею, ні «вампом», ні амазонкою. Вона хоче бути Жінкою. Лише такою жінкою, яка є відмінним, але рівновартісним і вірним союзником чоловіків у боротьбі за життя, а головне – за націю».

Теліга про Мазепу: «Мазепа – це символ справжнього голови держави і символ змагання за її суверенність».

Своє місце у дні жорстокої Другої світової війни вона бачила на рідній землі. До Києва прибула 22 жовтня 1941 року. Тут вона очолила Спілку українських письменників, редактувала «Літаври» – літературно-мистецький додаток до газети «Українське слово». Разом із О. Ольжичем увійшла до складу Української Національної ради (ОУН).

Активність ОУН у Києві, її самостійницькі домагання викликали репресії з боку німецької окупаційної влади, почалися арешти.

Друзі попереджали Олену, що гестапо готує засідку на вул. Трьохсвятительській, де розміщувалася Спілка. Але вона знала на що іде, тікати не збиралася. Вона вперто підкреслювала: «Ще раз із Києва на еміграцію не поїду! Не можу...» і ще: «Коли я загину, то знайте, що свій обов'язок сповнила до кінця».

9 лютого 1942 року Олена Теліга була заарештована гестапо й через декілька днів страчена. Разом із нею було розстріляно й її чоловіка, який свідомо називався письменником, аби бути заарештованим разом із дружиною.

22 лютого Телігу було розстріляно у Бабиному Яру. В камері, де вона

перебувала перед розстрілом, знайшли напис, зроблений її рукою: «Тут сиділа і звідти йде на розстріл Олена Теліга». Зверху було викарбувано

(1907-1942)

стилізований під меч тризуб.

31 серпня 2009 року коштом викладачів, студентів та випускників Київської політехніки на території закладу встановлено пам'ятник Олени Телізі.

25 лютого 2017 року у Бабиному Яру було відкрито пам'ятник українській поетесі, активістці ОУН (мельниківці) Олени Телізі.

На честь Олени Теліги названо:

– Вулицю в місті Києві, яка розташована неподалік Бабиного Яру, місця її смерті;

– загалом по Україні ім'ям Олени Теліги названо вулиці більш ніж у 30 населених пунктах;

– Всеукраїнське жіноче товариство;

– міжнародна літературно-мистецька премія;

– україномовну видавничу організацію «Видавництво імені Олени Теліги»;

– бібліотеку № 15 для юнацтва у Радянському районі м. Києва;

– спеціалізовану школу І-ІІІ ступенів із поглибленим вивченням англійської мови № 97 імені Олени Теліги міста Києва.

– перший у світі Літературний музей Олени Теліги створений на території школи № 97.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА, член НСПУ

слідкувала за вимовою. Пісні одразу стали хітами. Квітку Цісик ніколи не бачили в Україні, але пісні її обожнювали. Вони потрапили на Батьківщину попри заборони (співачка-емігрантка, серед пісень – пісні січових стрільців!).

Платівки передавали з рук в руки, переписували, слухали. Дивовижний тембр голосу, виразне виконання – вони були неповторні, ці записи. Послухайте, як виконує Квітка пісню В. Івасюка «Я піду в далекі гори», і ви побачите цей простір, велич Карпат. Її виконання захоплює, її хочеться слухати ще і ще...

У 39 років вона народила сина. Все було – любов, робота із зірками, популярність, дорогі захоплення, апартаменти у центрі Нью-Йорку. Але підступна хворoba, яка вже унесла життя матері і сестри, спіткала її.

Квітка протистояла раку молочної залози сім років. Співачка не дожила декілька днів до свого 45-річчя.

Вона залишила людству голос і душу. Велику, світлу душу і незабутній сонячний голос...

Дві її платівки і досі популярні. Її голос – голос України, і можна тільки дивуватися, як дівчина, народжена за океаном, могла зберегти генетичний код свого походження.

Ольга ПОЛЕВІНА, член НСПУ

ОЛЕНА ТЕЛІГА

(1953-1998)

Американка українського походження, вихованка «Пласти», яка вчилися музиці у майстра віденської оперної традиції – знаменитого Себастьяна Енгельберга; оскарносна співачка, яка у дитинстві співала у хорі разом із Майклом Джексоном.

Квітослава-Орися Цісик, донька емігрантів зі Львову, народилась у 1953 р у США і була на Україні тільки одиний раз. Але завдяки її українська пісня лунає через океан: своїм коштом Квітка випустила два україномовні альбоми, які були номіновані на премію «Греммі» в категорії «Сучасний фольк».

Батьки Квітослави – Іванна та Володимир Цісики емігрували до США після Другої світової війни. Мати дівчинки працювала у банку, батько був головним концертмейстером Львівської опери. Батько-скрипаль

з дитинства готував Квітку та її сестру Марію до музичної кар'єри. Старша сестра Квітки Марія стала відомою піаністкою, була директором консерваторії в Сан-Франциско, вела майстер-класи в Карнегі-холі.

Квітослава займалася в балетній школі відомої балерини Роми Прийми-Богачевської, закінчила Вищу школу музики і мистецтва у Нью-Йорку. Вона мала неповторне колоратурне сопрано, легко експериментувала зі стилями – від класики до джазу.

Квітка Цісик – одна з небагатьох студентів, яка виграла престижну стипендію SUNY на стажування у знаменитій Гентській консерваторії. Півтора місяці студіювала оперний спів із зірками нью-йоркської Метрополітен-опера.

Дівчина готувалася стати оперною співачкою, але зацікавилася іншим фахом. Це – такий «студіо-сингінг». Кейсі, як називали її в Америці, починає завойовувати американський шоу-бізнес. Вона стала однією з найвідоміших і найдорожчих виконавиць джинглів до реклами роликів.

Її голос звучав у рекламних компаніях «Кока-Коли», American Airlines, «Макдональдсу». Протягом

18 років і до кінця життя вона була офіційним голосом «Ford Motorz». На знак вдячності та поваги компанія-велетень дарувала їй кожну нову модель автомобіля.

Ця ж компанія підрахувала, що голос Цісик прослухали понад 22 мільярди разів, тобто у кілька разів більше, ніж населення Землі.

Пісня You Light Up My Life, або «Ти осяюєш моє життя» у виконанні Цісик для одноіменної кінострічки була відзначена найвищою нагородою кіноакадемії США – отримала «Оскара» в категорії «Найкраща музика, оригінальна пісня».

Також ця пісня отримала «Золотий глобус» у категорії «Найкраща оригінальна пісня до кінофільму» і номінувалася на нагороду «Греммі» у категорії «Пісня року». Цісик виконала саундтреки у таких відомих фільмах, як «Ділова жінка», «Коло двох», «Один єдиний», «Віз», знімалася в епізодичних ролях із Даяною Росс і Майклом Джексоном.

Родина допомагала їй у записі платівок з українськими піснями: чоловік – інженер звукозапису, був власником студії, сестра Марія акомпанувала Кейсі, а мати, Іванна,

Леся Українка: «Віддавна Україну поети славили в піснях, немов «красу-дічину»

Сніжана БІЛА

Про щастя

У мене питали про щастя
мільйони людей!
«Від чого буваю насправді
безмежно щасливою?»
Та вперто, обмежившись
сумкою через плече,
Сідала у поїзд і їхала я Україною.

І віз мене поїзд
ланами яченю й пшениці.
В очах відбивалися
тіні високих дерев.
Ставки та озера – то звужені,
то круглоголові –
дзюрчали про щастя – оте,
що довкола живе.

Крізь шиби плацкарту
мені посміхалися трави.
Оранжеві відблиски сонця
купались в росі.
Неначе в отарі то купились,
то розбігались
Вітрами розчесані хмари –
пухкі баранці!

Тому, коли очі
заповнені надто рутиною,
Втомуила присутність
небажаних серцю людей, –
Сідайте у поїзд
і їдьте собі Україною
По щастя, обмежившись сумкою
через плече!

Євген БЕЗУС

Я – УКРАЇНЕЦЬ

Я – УКРАЇНЕЦЬ,
що б там не було,
І це моя держава – Україна!
Б'є дзвінить іскристе джерело
Звитяг велично-славних
Батьківщини.

Було всіляко на твоїм віку,
Гнобили різні племена й народи, –
Вставала ти в терновому вінку
Й боролася за Правду і Свободу.

Через віки наруги і знегод
Таки воскресла із золи і тліну
Соборною, і вірю – наш народ
Ні перед ким не стане на коліна.

Іван ДЕМЧЕНКО
Курчатко

Невинна, люба, як дитина,
Кордоном, формою гнучка
На карті рідна Україна
Мені нагадує курча.

Вона дві ніжки, хвостик має.
Зі сходу що є сил біжить.
Від кого ж, бідне, утікає
Оце курча, що хоче жити?

Та як втекти? Немає лапки –
Росія відкусила Крим.
І хвіст відгризла, як собака,
Пустила кров, вогонь і дим.

Біда! Не крикнути від болю,
Неначе світ без язика.
Це ж українська мати-доля
Така печальна і гірка.

Пробач, мій краю, (дітись ніде)
За порівняння не святе.
В мені до східного сусіда
Досада й ненависть росте.

Моя пташино, стань орлісиком,
Назад до звіра обернись –
І вийми очі сатанинські
Тому, що братом звавсь колись.

Іван ДЕМЧЕНКО

Життя нескорений плацдарм
Щодня вивчаю Україну –
Читаю карту на стіні,
Немов козачка Чураївна
Наспівує батьків пісні.
Багато літ їм накували
Зозулі щедрі степові.
Високий Київ златоглавий –
Держави зерна ярові.
Тарасова гора висока,
Пологи, Миргород, Хотин,
Чорнобиль, Радісне, Каховка,
Полтава, Сміла, Чигирин.
Гуде в турбінах Дніпро широкий,
Іскрить сонцями Дніпрельстан.
Річки, дівчата швидкоокі,
Звабливо вигинають стан.
У Дикім полі під вітрами
Іржали коні козаків.
Звитяг, поразок сиві рани –
Рубцями в пам'яті віков.
Промчали грози, урагани,
Хто зір торкнувся, хтось упав.
Могили братські та кургани
Тоді ніхто не рахував.
Моя Вітчизна – не руїна,
Невтомних предків світливий храм.
Була і буде Україна,
Життя нескорений плацдарм.

Марія ДРУЖКО
*Mu - e!**Усім українцям*

*Mi йдем,
ми ростемо,
ми будем*
Юрій Клен

Ми – є! Попри віки Сибіру,
Гіркі Чорнобилі, інфляції
Життів і душ, сердец зневіри,
Попри ГУЛАГИ, еміграції.

На іподромі жаху й люті,
Де дзеркало криве лукавило,
Зганьбивши істини забуті,
На твердість духу ми поставили.

Прорісши крізь тумани болю,
Вродило жито, щедро сіяне.
Чужих пророків нам доволі,
Ми стали вже й самі місяцями.

В кредит натхнення годі брати,
Коли життя безцінний скарб дає.
На лихо Юдам і Пілатам,
У зоряному просторі
Ми – є!

Марія ДРУЖКО
Земля

*Земля ж залишиться
незмінною землею
Живих і мертвих,
предків і синів...*
Зоя Когут

Кажуть, Земля –
то маленька дещиця космічна.
Та в кожного є
на ній своє джерело.
Навіть сучасність наша,
така іронічна,
Схиляє до нього гордовите чоло.

Певно, більше ніде,
на жодній іншій планеті
Немає Карпат, Говерли,
Дніпра, Десни.
Одвічна деталь
в любові простому сюжеті –
Степи неозорі та волошкові сні.

Пишайтесь, материки,

своїми народами,

Збросю, перемогами та гербами.

Українці ж ніколи

не стануть забродами,

Зате й не чоломкались із ворогами.

Кажуть, ніби Земля –
розмальована писанка,

Нашу путь

визначають знаки магічні.

Шляхом бредеш,

під небо звиваєшся високо –

До ріднини вертатися маєш вічно.

Олеся ОМЕЛЬЧЕНКО

Доле моя, Україно моя,

З прадіда-діда велична собою,

Ось уже я, пелюстинка твоя,

В зорі пливу золотою журбою.

З болю плету візерунки чудні,

Ночі і дні заплітаючи в косу,

І стугонять у бурхливій крові

З прадіда-діда пісні стоголосі.

Ох, ті пісні у дзвенінні мечів,

Ох, ті пісні із бездонної муки.

У віковім нездоланнім плачі

Я засріблюся струмінко-звуком.

І полечу Україною я,

І полечу з Україною в серці.

Сонячна крапля веселого дня,

Співом озвуся у чистій веселці.

Світлана ПОЛИВОДА

(акровірш)

Україно! Моя Україна...

Край співучий, червона калина,

Рушники, столинний Київ, Кобзар...

А іще диво світу – дитина,

Їжа з салом, співуча родина;

На небесній блакиті хмарина,

А на свято – пиріг і узвар...

Світлана ПОЛИВОДА

Бути Людиною!

Не берізкою, не травичкою,

Не камінчиком і не гичкою,

Не комахою, не твариною –

У цей світ я прийшла Людиною!

Щоб розквітнути і щоб діяти,

А не тільки про щастя мріяти.

Щоб нашадкам своїм залишити

Стрічку літ, в добрих справах вишиту.

Боронь, Господи, дурнів побавити –

Родовід необачно ославити,

Світ Душі потъмарити віщент

кривдою

І ржавіти трухлявою ринвою

Попід стріхою хати спустілової,

У гіркій самотині збіднілої.

І в родині, і поза родиною –

Дай мені залишитись Людиною!

Леся СТЕПОВИЧКА

Україна є

Кремлівський політолог доповів,
мовляв, нема насправді України,
фактично реальної країни
із іменем таким. А та, що стрів,
мовляв, то фейкова химера,
субстанція всього лише уявна,
(як зниклі ассірійці чи шумери?)
себто, реальність віртуальна.

Анатолій ШКЛЯР

Чистилище зелене

Коли покличе степ,
вогнем торкнеться скроні,
У потаємний світ
переступлю поріг.
Крізь мене вже летять
його незримі коні,
Шепочуття в мені чебрець,
петрів батіг.
Тут звуки всі злились
в потік рухомих крапок,
Націлених углиб прозорі стіни,
І шелестять в повітрі
крила бабок –
Небесний целофан
блищить з височини.
Я голову підняв, і впаля на обличчя
Якась тривожна тінь –
межа забутих снів.
Невже отам вони –
ті двері в потойбіччя
В проривах сивих хмар,
в перехлюпі вогнів?
І світяться сади
захмарної держави,
І зваблюють міста
скарбами всіх віків,
Ta горнуться до ніг
духмяні рідні трави,
І чую з-під землі молитви козаків.
Не ув'язнила їх оця тісна могила –
Заходяться серця від подиху землі,
І збереглась в руках
непереборна сила,
Джерелами дзвенять
під пагорбом шаблі.
Озвучені дощем,
злітаються до мене
Нечувані слова, небачені світи...
І розкриває степ
чистилище зелене,
Через яке мені
належить ще пройти.

Надія Антоненко

Я люблю мою країну

Я люблю мою країну,
Рідну славну Україну!
В кожен я її куточек
Завітати в гості хочу.
Цього літа, десь у червні,
Їздив в табір на Самарі,
Бачив ліс, Собор козацький
І катався в катамарані.
Як прийшов спекотний липень, –
Бачив я кар'єри дивні,
Полонини і рівнини
Миколаївського краю.
А у серпні бачив Харків:
Саржин Яр і кілька парків,
Чарівний дзеркальний струмінь,
Сто фонтанів-водограїв.
А ще в Київ завітав я,
до каштанового краю.
Заглянув в собори славні –
До джерел, і до купальень.
Всюди славно в Україні –
Добрі люди, чуйні діти.
В нашім краї, як у раю.
Тут завжди бажаю жити!

I виведу лише три слова:
МАТИ, БАТЬКІВЩИНА, УКРАЇНА

Олесь ЗАВГОРОДНІЙ

Закінчення. Початок на стор. 1

розвідати про нові назви районів, площ, вулиць Дніпра та області. Докладну цікаву інформацію про події та особистості, які увічнені в топонімі, подавав наш літредактор, вчитель історії, активний учасник Народного Руху України Євген Шульга.

Віра і мова творять державу – цей вислів і його зміст поширювався в матеріалах з духовного виховання, найбільше – з нового предмета: християнської етики. Газета друкувала методичні рекомендації, плани, розробки, конспекти та інші матеріали, які розроблялись у ДОІППО й поширювались по всій Україні вже у вигляді брошур, книг, підручників (Християнська етика. Сходинки духовності, Біблійна історія та християнська етика) тощо. Автор більшості з них – Олена Рогова, вчитель, методист, нині – професор кафедри філософії Дніпровської академії неперервної освіти.

Горнулася до газети і молодь. Як радісно тепер читати в пресі та соцмережах про тих, хто вперше надрукувався в «Джерелі», досяг певних висот у роботі й творчості, маючи тверду громадянську позицію. Марія Дружко, Наталія Дев'ятко і сьогодні часто на шпалтах газети. Перекладає з української на англійську та польську і з інших мов на українську киянка Віра Гладких (Семенова). Закінчив Київський військовий ліцей ім. Богуна та заклад вищої військової освіти Кирило Грінько, 35-річний підполковник, захисник Вітчизни.

І кожен з нас так чи інакше в якісь мірі – ровесник Незалежності України та її творець.

Зоя МАРЧИШИНА, редактор
газети «Джерело» 1996-2018 рр.

Мова України

Слова Оксани Маковець
Музика Олени Швець-Васіної

The musical score consists of two staves of music. The first staff is labeled 'Помірно' (Moderately) and includes chords D7, E7, D, B. The second staff is labeled 'Голос' (Vocal) and includes chords A7, D, B. The lyrics are written below the vocal staff:

Я - ка во - на спи - ну - ча, ми - ло -
звуч - на, каз - ко - во - ок - са - ми - на, со - до - ві - на... Най -
кра - на, най - ми - лі - ша, най - ріт - ui - ма
не - нов - тор - на, мо - на Ук - ра - Т - ии -
2. І - ї те // жи - ти.
3. Я сло - //

Dля закінчення F7 B7 B

каз - ки - О, мо - во рі - на, піс - не со - ло - ві - на... Не
зна - и ча - рів - ni - то - каз - ки.

Яка вона співуча, милозвучна,
Казково-оксамитна, солов'їна...
Найкраща, наймиліша, найрідніша
І неповторна – мова України.
Її ще змалку слухати навчилась,
З дитинства вмію нею говорити.
Черпаю з мови, мов з криниці, силу,
Вона дас мені натхнення – жити.
Я слово українське із любов'ю
У світ нестиму, як промінчик ласки.
О, мово рідна, пісне солов'їна...
Не знаю я чарівнішої казки.

Слова Лесі СТЕПОВИЧКИ

The musical score consists of three staves of music. The first staff is labeled 'Solo(Soprano)' and includes chords C, G, C, A7, dm, Fm, C, A7, dm. The second staff includes chords F, G, C, C7, F, Fm, C, G7. The third staff includes chords Fm, G7, dm, dm, F, Gr, C, G7. The lyrics are written below the vocal staff:

1. роз - пра вив крила, і злетів високо -
новину поніс в усі світи
2. і. як вільний український тризуб - сокіл,
що злетівши
3. горо - дина, чорне море є єєє
горо - дина, чорне море є єєє
4. пам'ї, чорне море є єєє
5. золото - венеції є єєє
6. солов'ї (заспів), 1. приспів, 2. приспів
7. солов'ї (заспів), 1. приспів, 2. приспів
8. хор (заспів) № 1 (Солов'ї заспів № 1)
9. хор (заспів) № 2 (Солов'ї заспів № 2)

Розправив крила, і злетів високо,
І новину поніс в усі світи
Наш вільний український тризуб-сокіл,
Що досягли ми гордої мети.

Приспів:

Героям слава! Україні слава!
Дзвенять Карпати, Чорне море й Степ.
Благословенні є Вітчизна і Держава,
Блакитне небо й жито золоте!

Повітряні Кульки

У великій коробці за скляним прилавком лежало дві повітряні Кульки. Вони сумно спостерігали за зовнішнім світом, але їх ніхто не помічав. Кульки були жовтого та блакитного кольору. Вони тулилися одна до одної в кутку коробки і мріяли про велику мандрівку у високому небі.

Одного серпневого ранку до магазину з бабусею зайдла Христинка. Вона довго розглядала вітрину і не могла зрозуміти, що ж їй хочеться.

-

Раптом дівчинка помітила майже порожню коробку, а в ній у далекому куточку дві маленькі кульки.

– Бабусю, бабусю, – смикула Христинка бабусю, яка не розуміла, чого так збентежилася онука, – купи мені, будь ласка, оці маленькі кульки.

– Може, щось інше вибереш? – запитала бабуся Христинку.

– Ні, нічого іншого не хочу. Подивись, які гарні кульки – жовтва і блакитна! Як сонечко і небо!

Бабусі нічого не залишилося, як купити дівчинці ці кульки.

Додому Христинка йшла дуже задоволена. Вона уявляла, як тато наповнить ці кульки сумішшю, яка підніме її кульки високо-високо в небо. Адже завтра свято!

Наступного дня тато наповнив кульки гелієм, і вони стали плавати по кімнаті під самісінькою

стелею. Кульки і справді були схожі на сонечко і шматочок неба. Христинка не стримувала радості й не могла дочекатися, коли ж вони всією родиною підуть на свято.

Нарешті родина вийшла з дому. По дорозі вони зустріли багато людей, які були святково одягнені, веселі та щасливі. Вони посміхалися одне одному та вітали одне одного зі святом.

На перетині вулиць зібралися так багато людей! Гучно грава весела мелодія. Хтось підспівував, хтось підтанцюував. Кульки у руці Христинки теж підтанцювали. Їм все дуже подобалося. Та ось заграв Гімн Держави. Всі виструнчилися. У цей час Христинка замешкалася і випустила із руки стрічку з кульками. Дівчина зі здивуванням спостерігала, як її кульки повільно піднімаються все вище і вище. Вони привітно помахали Христиночці своїми голівками і вже зовсім високо піднялися в повітрі.

Кульки летіли та летіли. А внизу вони бачили широкі ріки, безмежні поля та луки, густі ліси, гори, міста та села.

Ось так здійснилася мрія двох маленьких Кульок, які колись лежали у майже порожній коробці за скляним прилавком.

Валентина ПУСТОВА, вчитель

Гімн українському Тризубу

Музика Олександра ПЕРЕВЕРЗЕВА

The musical score consists of four staves of music. The first staff includes chords C, G, C, F, G, C, G, F. The second staff includes chords F, G, C, C7, F, Fm, C, G7. The third staff includes chords Fm, G7, dm, dm, F, Gr, C, G7. The fourth staff includes chords F, G, C, C7, F, Fm, C, G7. The lyrics are written below the vocal staff:

1. тата, і блакитне небо є нічо золоте
2. 2. Україна: молода й прекрасна
3. 3. хор (!) зумо до підні, щоб здолати руїну, вода
4. 4. хор (заспів) № 1 (Солов'ї заспів № 1)
5. 5. хор (заспів) № 2 (Солов'ї заспів № 2)

Є Україна молода й прекрасна –
Прадавня мрія з прадідів-дідів.
Дитя Богдана, Лесі і Тараса,
Січі, УПА і Січових стрільців.
Приспів.

Нумо до праці, щоб здолати руїну,
І хай пошезнуту круки-вогори.
Збудуємо щасливу Україну –
Нам стане і завзяття, і снаги.
Приспів.

**ЗАСНОВНИК ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» – ПЕРВИННА ПРОФСПІЛКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕВНОЇ ОСВІТИ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Редакційна колегія:

В.М. ВАСИЛІНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА,
Ю.М. МОГИЛА, О.В. ПОЛТОРАЦЬКИЙ, М.І. РОМАНЕНКО,
В.Г. СЕРЕДНЯ, В.В. СИЧЕНКО, Л.О. ШАПРАН

Редактор, фотокор, дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

**САЙТ ОБЛАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ
«ДЖЕРЕЛО»:**
gdjerelo.jimdofree.com

Свідоцтво про реєстрацію
ДП № 2244-982ПР від 24.01.2019.

Формат А3.

Адреса редакції:
49006, Дніпро, вул. Володимира
Антоновича, 70, Дніпровська
академія неперевної освіти.
Тел./факс: 732-47-61, 732-48-48.
E-mail: **GDjerelo@ukr.net**